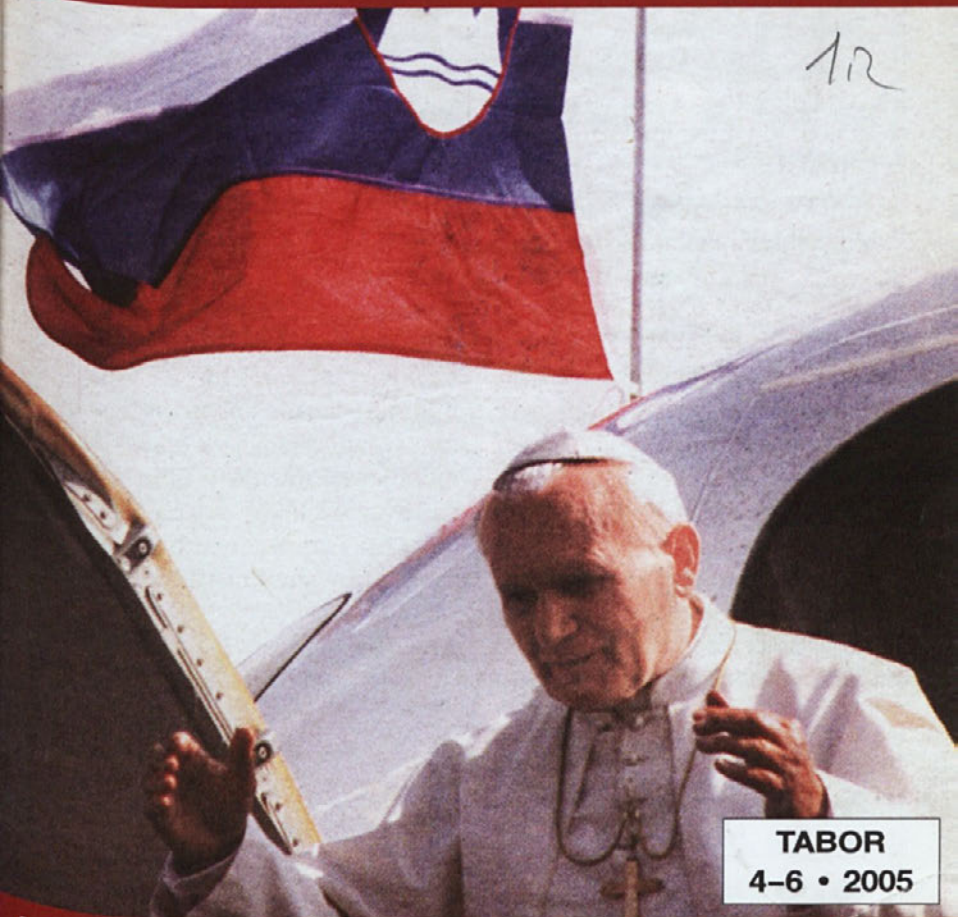

Tabor

1945

Ob 60 letnici partizanskega
genocida slovenske domobranske
vojske, pa žena, deklet in otrok.

2005

TABOR
4-6 • 2005

Janez Pavel II. na prvem obisku v Sloveniji
od 17. do 19. maja 1996 - Prihod na Brnik

VSEBINA

Karol Jozef Wojtyła - papež Janez Pavel II. je odšel	49
Osupljive številke	50
Papež Benedikt XVI.	52
Slovo - France Balantič	53
Morišča slovenskih mučencev	53
Ivan Maček - Albert Svetina	54
Vodstvo OZNE	55
Mačkovi sodelavci maja 1945	59
Komunistični seznam »domačih zločinov«	62
Pričevanje Angele Vode	63
Koledar kmeta v Podutiku	74-75
Teharski otroci - Ivan Ott	76
Papež ni krstil najvišjega izraelskega rabina	83
Domovini - Ivan Pregelj	85
17. maj 1942–2005	85
Žrtvam v spomin	85
Po poteh mučencev	87
Nepremagljiva moč resnice	88
Naš argument je resnica	89
Dovoljeni abortus je kot holokavst	90
Slovenski nagelj	90
Partizanske komunistične laži, goljufije in cinična sprenevedanja	91
Med nami	93
CD zgoščenska	96
Darovali so	96

April–Junij 2005 • Ljubljana

Karol Jozef Wojtyła – papež Janez Pavel II. je odšel

Potem ko se je zdravstveno stanje svetega očeta Janeza Pavla II. naglo poslabšalo, je papež sam odločil, da bo zadnje ure življenja preživel na svojem domu v Vatikanu. Tako se je v petek začel dramatičen boj za njegovo življenje – Ob 20.23 je vatikanski minister za zdravje, mehiški kardinal Javier Lozano, sporočil: »Papež je na robu smrti.«

»V božjih načrtih gotovo ni nič naključnega,« je papež Janez Pavel II. zapisal v avtobiografskem pogledu na svoje duhovništvo Dar in Skrivnost.

Posmrtno ostanke papeža Janeza Pavla II. so prenesli iz njegovega stanovanja v baziliko, kjer se bodo od njega poslovili verniki.

TABOR
April–Junij

49

920054266

Življenjsko odločitev za duhovniški poklic je Karol Jozef Wojtyła sprejel med drugo svetovno vojno. Posvečen je bil 1. novembra 1946, njegovo življenje pa se je korenito spremenilo leta 1978.

Po osmem glasovanju ob koncu drugega dne, v času drugega konklava 16. oktobra tega leta je postal papež.

Izbral si je ime Janez Pavel II. Obdržal je grb, ki ga je nosil že kot krakovski nadškof – veliki M pod razpelom, kar naj bi pomenilo Marijo pod Kristusovim križem, in napis Totus Tuum (Ves tvoj), ki ga je prevzel od sv. Ludvika Marije Grignona de Montforta.

Karol Jozef Wojtyła je bil takrat star 58 let.

Osupljive številke

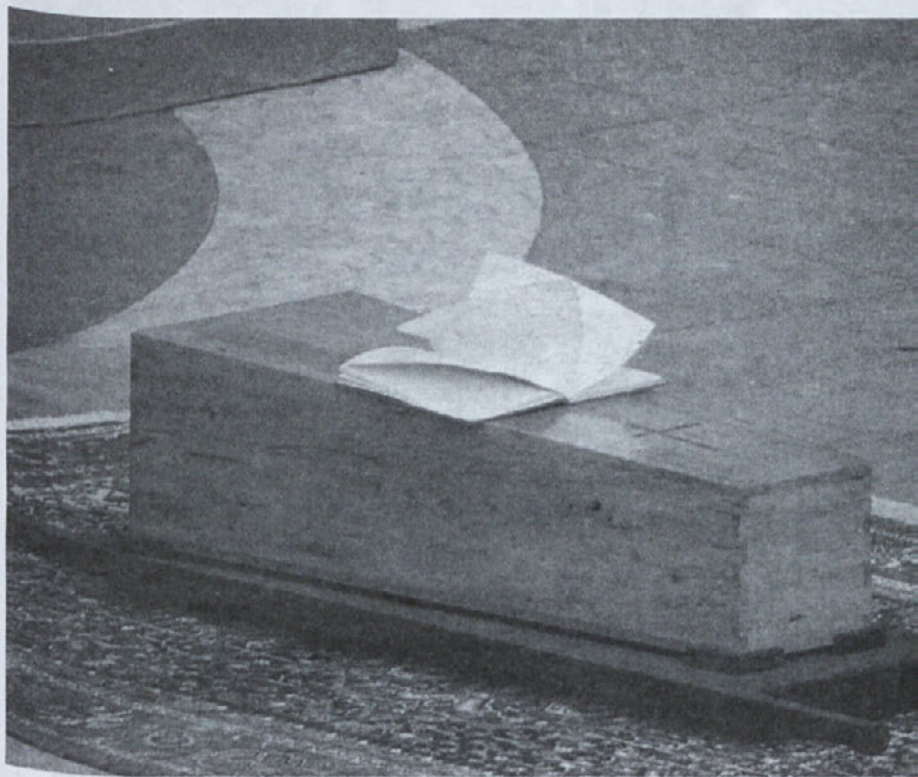
Noben človek v zgodovini sveta še ni govoril tolikšnemu številu ljudi in to v tako različnih kulturnih okoljih, kot Janez Pavel II. V 25. letih pontifikata je razglasil več blaženih in svetnikov, kot so jih v slabih 400 letih pred njim razglasili vsi papeži skupaj.

Papež Janez Pavel II. je vladal 26 let in pet mesecev. To je tretji najdaljši pontifikat v zgodovini Rimskokatoliške cerkve. V tem času je:

- prepotoval na svojih papežkih potovanjih skupno 775.231 milj,
- opravil 104 poti zunaj Italije,
- obiskal 129 različnih držav in ozemelj,
- opravil 146 obiskov v Italiji in 301 obisk župnij v Rimu,
- prebral več kot 20.000 govorov na skoraj 100.000 straneh,
- imel več kot 1.160 splošnih avdienc v Vatikanu, ki se jih je udeležilo več kot 17,64 milijona ljudi,
- izdal več kot 100 pomembnih dokumentov, med njimi 14 enciklik, 45 apostolskih pisem, 14 apostolskih opozoril, 11 apostolskih konstitucij,
- za blaženega je razglasil več kot 1.338 ljudi – med njimi tudi našega ANTONA MARTINA SLOMŠKA –kar je več kot vsi njegovi predhodniki skupaj v zadnjih štiristo letih,
- kanoniziral je 482 ljudi,

- imenoval je 231 kardinalov od katerih jih je 183 še živih, 119 jih je mlajših od 80 let,
- pogovarjal se je z več kot 1.590 državnimi predsedniki ali premieri.
- Vedno in povsod je pritegnil velike množice ljudi. Najbolj obiskana je bila njegova maša v Manili leta 1995, kjer je bilo štiri milijone vernikov.
- Najmanjša skupina ljudi, ki se je udeležila papeške maše, je štela 200 duš, bilo je med papeškim obiskom nordijskih držav, leta 1989.

To je bil papež ki je gradil na ljubezni, odpuščanju in vztrajnosti.

Wojtyłova krsta z knjigo evangelijev, ki jo je veter zaprl.

POZDRAVLJEN BENEDIKT XVI.

Po komaj enodnevnem konklavu je 265. papež postal dosedanji dekan kardinalskega zbora Joseph Ratzinger.

Slovo

Položi mi dragi, bolni obraz
čez trudno sijoče oči,
daj, da začutim na licu
zadnji, zamolkli udarec krvi

Umiraš in tuja dlan tipajoč
neusmiljeno v duši ti grebe.
Objemi me, bruhni vame nemir,
jaz ne morem, ne morem do tebe!

Ko zadnjikrat krikneš v ledeno temo,
bom zaihtela med prste, bela od sanj.
Ostala bom sama na meji grobov,
ti pa boš miren onstran iskanj.

Morišča slovenskih mučencev:

MOZELJ

JELENDOL

KRIMSKA JAMA

BREZARJEVO BREZNO

LAJŠE

TEHARJE

KOČEVSKI ROG

in preko sto morišč mučenih in pobitih.

In večna luč naj jim sveti!

Ivan Maček – Matija

Ko sem prvič prišel do Mačka na Stražnji vrh, me je samo pogledal in dejal, da sem določen, da pridem k njemu. Najprej sem ga videl v Dolomitih. Iz Dolomitov sem šel z njim enkrat na Krim. Drugače ga nisem poznal. Do Stražnjega vrha z njim nisem sodeloval. Ni bil na takem položaju, da bi od njega prejemal naloge in direktive. V CK sem bil najprej vezan na leskoška.

Ker je Maček imel pooblastilo CK, da organizira Ozno in jo samostojno vodi, je lahko delal samovoljno. Brez njega kot načelnika Ozne za Slovenijo, se ni zgodilo nič. V CK so se ga bali. Zaredi svoje agresivnosti in odnosa do CK je avtoriteto priznaval samo Kardelju, Rankoviču in Titu. Drugih ni upošteval. Za sebi enake je sprejel tiste, ki jim je šlo izključno samo za revolucijo in komunizem. V Sloveniji se nikomur ni podrejal in tudi CK ni priznaval enakopravnega položaja.

Na Stražnjem vrhu je bil neomejen gospodar. Imel je intendanta in tri spremljevalce, ki so bili vedno ob njem. Poleg tega so k njemu spadali zaščitna četa, skladiščnik, krojaška in čevljarska delavnica in straža. V Mačku je prišla do izraza nizka etična vrednost človeka, ki je dobil v roke oblast. Takšnih ljudi sem srečal več, vendar na srečo na nižjih položajih.

Maček je bil preprost, surov človek, ki se je vmešaval v vse stvari. V svojih namerah je bil zelo odločen. Nikoli ni dal nikomur prav. Nihče ni niti poskušal, da bi ga prepričeval. Ugovarjati se mu ni upal nihče, nikoli. Kot je on rekel, tako je moralo biti; bil je pravi diktator.

Ker so odnosi v njegovi okolici postajali čedalje bolj napeti, je moral vmes poseči celo Kardelj. Obsodil je njegovo obnašanje, hkrati pa ga je opozarjal, naj pazi nase, da ga ne bodo ubili. Prišlo je tako daleč, da mu je v zadnjem opozorilu zagrozil, da ga bodo prisiljeni odstraniti z vseh

VODSTVO OZNE DO MAJA 1945

načelnik	Ivan Maček - Matija
namestnik	Jože Brilej - Belko
pomočnik	Albert Svetina - Erno
pomočnik	Ivo Svetina

šefi odsekov

I. odsek	dr. Slavko Zore	
II. odsek	Dušan Bravničar - Veljko	(do 1. 9. 44)
	Stanislav Runko - Mišo	(od 1.9.44 dalje)
	Niko Šilih - Boris Nikič	

III. odsek

Ozna za oblast VII. korpusa

načelnik	Franc Popit - Jokl
namestnik	Albert Kovač - Peter (ustrelil po osvobod.)
pomočnik	Franc Černe - Klement (umrl)

OZNA za oblast II. korpusa:

načelnik	Miro Perc - Maks	(padel 1. 4. 45)
namestnik	Jože Sluga - Lenart	
pomočnik	Stane Kersnik - Jelovčan	

Ozna za oblast Štajerske in Koroške:

načelnik	Matija Maležič - Ciril
namestnik	Jože Koščak - Krištof
pomočnik	Alojz Ule

- *Vodstvo Ozne na Stražnjem vrhu pri Črnomlju po knjigi Iz arhivov slovenske politične policije, Založba Veda, Ljubljana 1996, str. 43. Izid te knjige je za avtorja največji uspeh parlamentarne Preiskovalne komisije o raziskovanju poveljnih množičnih pobojev pravno dvomljivih procesov in drugih tovrstnih nepravilnosti, ki jo je v letih od 1993 do 1996 vodil dr. Jože Pučnik.*

- *Glavni oznovski kader je prišel iz ljubljanskega Vosa. »Borci VOS Ljubljana na Stražnjem vrhu 1944; od leve nepoznan, Ladislav (R)žiha - Tomaz, Zorka Čekič - Tina, por. Maležič, Edo Brajnik - Štefan, Franc Stadler - Pepe, Ivan Martinc - Nikola, Božo Sever.« (Zbornik fotografskih dokumentov o razvoju in delovanju VOS OF Slovenije 1941–1944, Ljubljana 1984, str. 71)*

✎ *Atentator slovenskega Bana dr. Marka Natlačena*

funkcij. Maček je bil star komunist, ki se mu je moral vsakdo ukloniti. Veliko je kritiziral in svoje mnenje vsiljeval drugim Kdor ni bil njegov sorodnik, ali pa ga ni poznal, je bil njegov sovražnik.

Govoril je zelo na kratko. Večkrat je vse pomešal. Partijsko je bil sicer dobro podkovan, toda kot človek je bil na zelo nizki ravni. Ko sem živel pod njegovim vodstvom sem se ga prav tako bal, kot so se ga bali drugi. Ni upošteval niti tega, da sem bil partijski sekretar. Če mu je bilo do tega, da nekoga nahruli, se je znesel nad menoj. Brez vsakega razloga me je obkladal z raznimi negativnimi vzdevki. Tak je bil nekulturen, primitiven in nečloveški. Človek s štirimi razredi osnovne šole. Partija

ga ni vzgajala na kulturni ravni, zato so bili vsi partijci tako zelo primitivni in grobi. Pri likvidacijah in drugih zločinih partija ni priznavala, da gre za ljudi, za živa bitja, videla je le sovražnika, ki ga je treba uničiti.

Maček ni znal pisati. Ni bil sposoben napisati niti enega sporočila.

Vzel je papir in svinčnik, napisal kvečjemu dva slaba stavka in konec. V Beli krajini sta mu vse pisali tajnici. Pisma sem nosil h komandantu Stanetu v glavni štab, pa sva jih reševala kot uganko, ker nisva vedela, kaj je hotel s stavkom, ki je bil napisan, povedati.

Kdor je govoril z Mačkom, je takoj opazil njegovo primitivnost.

Svojo avtoriteto je uveljavljal s tem, da je vpil v normalnem tonu je govoril zelo redko. Moral se je dreti. Vpil je, ker je vedel, da je oblast. Z menoj je začel govoriti normalno, toda kmalu se je začel dreti. Edini človek, na katerega se ni drl, je bil njegov spremljevalec Janko, ki je bil vedno ob njem.

Ker je Maček na mestu načelnika Ozne za Slovenijo dobil čin polkovnika, tako kot Brilej, ki je bil njegov namestnik, je bil užaljen. Nedolgo za tem si je izbojeval čin generalmajorja in na to je bil hudo ponosen. V glavnem štabu so se mu morali vsi pokoravati. Na komandanta Staneta je kričal kot na vajenca. Mešal se je v vojaške stvari, katerih pa ni prav nič razumel. Bil pa je strahopetec. Čim je zaslišal letala, čeprav zavezniška, je hitel proti Rogu, proti svojim bunkerjem.

Mačka se je vse balo, zato ker je vsem grozil. Miloš Bukovec, ki je bil njegov spremljevalec in član zaščitne čete, je bil edini, ki se je upal Mačku upreti. Miloš je bil znan kot najpogumnejši partizan, ki je stoje streljal proti sovražniku. Vendar pa je bil alkoholik, zato ni bil razsoden. Ko je bilo treba spremljati člane CK ali Mačka, je šel s skupino. Tudi v Drvarju je bil z njim. Kadar ni bil v spremstvu, ni imel nobene zaposlitve. Hodil je okrog in pil. Ko se je napil, je razgrajal in kričal. Ko se je nekega dne slišalo iz zaščitne čete močno vpitje, me je Maček poklical k sebi in vprašal, kaj se dogaja v četi. Ker mu nisem znal odgovoriti, mi je ukazal, naj pripeljem Miloša, da ga bo zaslišal. Kot

partijski sekretar sem bil zraven kot priča. Ko sem Miloša privedel v Mačkovo zidanico, mu je Maček rekel trdo: »Kaj razgrajaš, ti pijanec?« Miloš pa se je postavil po robu, rekoč: »Kaj Matija, jaz da sem pijan?« In sta se sporekla. Ko je Maček potegnil pištolo in mu z njo zagrozil, mu je Miloš mirno odgovoril: »Poslušaj, Matija, bolje bo da jo odložiš, ker imam tudi jaz svojo.« Potem jo je sunkovito potegnil in Mačku dejal: »Streljaj!« Maček je ob tem prebledel in takoj odložil orožje. Ustrašil se je in nehal groziti. Usedel se je in se začel z Milošem pogovarjati v normalnem tonu. Kaj takega do tedaj še nisem doživel. Kdo bi si drznil Mačku postaviti po robu!

Miloš mu je očital, kako se obnaša do njega, pozabil pa da je, kolikokrat mu je rešil življenje. Spomnil ga je dogodka v Suhi krajini, ko so jih napadli domobranci in predvsem na to, kako ga je takrat nosil na rami, ker je bil z živci tako na koncu, da niti hoditi ni mogel.

Na Stražnjem vrhu se je Maček dobro zavaroval. Prvega stražarja je imel pred sobo, drugega pred zidanico, petdeset metrov od zidanice pa je bila še straža, ki je varovala oznovsko bazo. Ob njegovi zidanici, no, ne njegovi, temveč zidanici, ki jo je s silo zasedel in praznil, so bili kar trije stražarji, ki so pazili, da ne bi prišel prišel kdo iz Črnomlja.

Ob sobotah popoldne oznovci niso delali. Takrat tudi pri Mačku ni bilo sekretarke. Če ni šel v vas k ženi, je bilo Mačku v takih trenutkih dolgčas. Poklical me je k sebi, da sva se pogovarjala. Prvega stražarja, ki je bil njegov najtesnejši spremljevalec, je poslal po klobase in vino. Ker Maček zaradi težav z želodcem ni veliko pil, sva pila počasi in se sproščeno pogovarjala. V tistem sproščnem ozračju mi je pripovedoval o svojih doživetjih v partijski šoli v Sovjetski zvezi. Rusi so vedeli s kom se kdo druži, kaj dela in govori. Ko je izgubil legitimacijo, so ga takoj aretirali. Takoj je bila na delu obveščevalna služba. Jasno mu je bilo, da so jih nadzorovali.

Nihče, ki je odšel iz partijske šole, ni deloval samo politično kot partijski aktivist, ampak je bil Moskvi zaprisežen obveščevalec. Ko je stopil v partijsko šolo, je moral najprej podpisati prisego o molčečnosti,

se zavezati da o tem kar bo v šoli slišal ali videl, ne bo govoril. Sovjeti so v partijski šoli, ki je bila pod okriljem obveščevalne službe, pridobili partijske kadre za obveščevalno delo in prek njih po svetu uvajali boljševisko partijske metode.

V šoli se je učil raznih metod prikrievanja. Pomembno je bilo vedeti, kako je mogoče razne stvari tako skriti, da jih sovražnik ne najde, to mu je v partizanih prišlo prav. Maček je bil preveč preprost, da bi to sam pogruntal. Tako se je v partijski šoli učil, kako se je treba pred sovražnikom zagovarjati. Tudi o tem, kako je treba človeka likvidirati, je izvedel v šoli. Govoril mi je, kako se človeka znebiš, ali kako ga je treba napiti, da izvabiš iz njega varovano skrivnost. Po drugi strani pa je vedel, kako človeka prisiliti, da ti bo priznal nemogoče. In če ga je treba likvidirati se je naučil, na kakšen način to storiš: ali na ulici, ali z avtomobilom ali na vlaku. To so bile med drugim nekateremetode, ki so se jih učili v partijski šoli.

Mačkovi sodelavci maja 1945

Za preskrbo sem skrbel še okrog dva tedna po prihodu v Ljubljano. Bilo je konec maja, ko me je Maček poslal v Podutik. Tam je bilo treba reševati čisto druge probleme, s katerimi se je Ozna srečala ob prevzemanju oblasti. Na moje dotedanje mesto je Maček postavil Apiha, ki je do takrat delal v tehnični službi.. Apih je kradel še v večjem obsegu, kot je bilo meni ukazano. Zaplembe in kraje so bile odslej množične, vpeljal je še ostrejše postopke.

Pri meni je bilo vse na drobno, kakšen kamion blaga. Apih je izropal cele trgovine. Plenil je živila in drugo uporabno blago iz največjih in najboljših trgovin. Nabralo se je veliko različnih dobrin, ki smo jim trgovcem preprosto pobrali.

Apih je dobil pristojnost tudi nad zaplenjenimi stanovanji. Imel je možnost, da si jih je zase prosto izbiral, zato se je pogosto selil, kajti vedno je hotel novo in boljše. V Slaviji so že javno govorili:

»Ko se Apih seli, poglej ali je še ostal dimnik.«

Izropal je vse, kar je bilo vrednega in odšel v drugo stanovanje. Imel je podoben značaj kot Maček.

Oznovci smo bili privilegirani. Ko je Apih izropal največje trgovine v Ljubljani, smo bili oznovci deležni različnih dobrot. Poleg tega je Ozna prejela zastoj hrano od Unre. Imeli smo dovolj zase in za sorodnike.

Ko so začeli izplačevati prve plače so bile največje v Ozni. Vse smo dobili zastoj. Selili smo se iz stanovanja v stanovanje, iz vile v vilo, nabavljali pohištvo, ne da bi ga plačali.

Prebivalstvo je to početje zelo motilo. Zverinsko in primitivno je bilo vse to. Tak je bil Mačkov način in moral sem tako delati.

Maček je bil polpismen in ni bil sposoben narediti niti zapisnika, ter še manj obtožnice. Za to je skrbel Mitja Ribičič. Tajnica je bila Apihova žena, prav tako je pri Ribiču tipkala še moja žena. Pri njem so delali sezname internirancev za taborišča in sezname za likvidacije aretirancev. Pri vseh procesih je imel Ribičič glavno vlogo. Prisostvoval je tudi likvidacijam. Pred ustrelitvijo je bil pri generalu Rupniku in je govoril z njim. Užival je pri ustrelitvah aretirancev. Bil je tudi večkrat v šentviških zaporih in se izživljal v zasliševanjih.

Vsa prizadevanja članov OF so se usmerjala v revolucijo in v boj za komunizem. Ko je vrhovno vodstvo partije leta 1944 ustanovilo Ozno, ki je združevala najbolj revolucionarne partijske kadre (španske borce), je ta prevzela diktaturo. Iz OF je izšla diktatura partije, ta pa je prešla v diktaturo Ozne. Tako je Ozna imela vse pozicije v svojih rokah. Zgradila je močan, brutalen aparat. Brez Ozne se ni storilo ničesar. Tako je Ozna partijo prerasla.

Maček je bil prvi predsednik ZB, ki je bil obenem načelnik Ozne za Slovenijo, za njim pa je prevzel borce Bojan Polak – Stjenka, bivši komandant Knoja, ki je bil izvršni organ Ozne.

Ljudje svojega razpoloženja po osvoboditvi niso mogli javno izražati, zaradi terorja razpredene oznovske mreže in strahu pred njo. Kogar je aretirala Ozna, je bilo vedno vprašanje, ali se bo sploh še povrnil. Večina prebivalstva je bila povsem pasivna, le privržence partije je Ozna izkoristila.

Ko je Ozna v začetku maja 1945 prišla v Ljubljano, je že imela spisek 17 tisoč ljudi, določenih za množično streljanje. Zato je nasprotnike lahko dokaj hitro izsledila in aretirala. Podobno je bilo pred tem že pri Nemcih, vendar pa se ti po obsežnosti in številu in množičnih aretacij z Ozno niso mogli primerjati. Število prebivalstva, ki ga je pobila Ozna je bilo ogromno. To so bili zares množični poboji. Prav tako so bili prenatrpani zapori. Razen v izrednih primerih, nisem imel pravice dostopa do njih. Iz vsega, kar se je dogajalo okrog zaporov, je bilo mogoče razbrati, da so se v njih dogajale strašne stvari. Najstrožji zapori so bili na Poljanskem nasipu v prisilni delavnici. Ko so preurejali zapore, ki so bili zapuščina Nemcev, teh del ni moglo opraviti zunanje podjetje, temveč

Iz Vosa so v Ozno prišli preizkušeni likvidatorji. »Borci 3. čete varnostnikov pivškega okrožja VOS pod Vremščico februarja 1944; od leve stojita: Boris Jamšek - Jure, Jože Poljšak - Levko; prvi leži, Franc Gombač - Mirko.« (Zbornik fotografskih dokumentov o razvoju in delovanju VOS OF Slovenije 1941-1944, Ljubljana 1984, str. 184)

Ozna sama. Zaradi tajnosti ni smel nihče vedeti, kaj se tam gradi. Najstrožji zapori pa so bili v podzemlju.

Gestapo ni imel zaporov v kletnih prostorih Slavije, kakor jih je imela Ozna.

Ko je Mačkov namestnik Brilej odšel v Beograd, je Ribičič, posebno v zvezi z zapori in ljudmi določenimi za likvidacijo, postal najtesnejši Mačkov sodelavec. Njegova žena je pripovedovala o dolгих seznamih zapornikov in obsojenih na ustrelitev, ki nastajajo v njenem oddelku pod Ribičičevem vodstvom. O vseh pobitih je imela Ozna natančna poročila in Ribičič bi zagotovo vedel, kje so zdaj ti seznam.

Komunistični seznam »domaćih zločinov«

- 1) Pod sodelovanjem ali udeležbo pri umoru je razumeti tudi sodelovanje v akciji, pri kateri je padla civilna žrtev ali je padel kak borec NOV.
- 2) Pri »bega«, in »DMB« na posebej označeno, ali je bil sločinec dezertar partizanske vojske, kar je bil pogost pojav.
- 3) Črna reka na Štajerskem je bila tajna gestapovska organizacija.

Iz »Navodila za prijave sločinev«:

Veleizdaja je vsako dejanje jugoslovanskega državljana kakršnekoli naravnosti, ki je na katerikoli način (na prvi pe politični ali vojaški, zvezi s okupatorjem ali pe delu v Kulturbundu itd.) pripravljalo okupacijo Jugoslavije ali nje dela pe okupatorju ali olajšalo te okupacije; in; sploh vsa dejanja, ki kažejo namero storilca, da bi Jugoslavija ali nje del prišel v posest okupatorjev ali stalno ostal v njih posesti (npr. prostovoljna služba v okupatorski vojski, diplomaciji itd.)

Narodno izdajstvo je v tem, da storilec, dasi je pripadnik kakega jugoslovanskega naroda, v kateremkoli svojstvu in na katerikoli način v korist okupatorjev oškoduje interese slovenskega naroda kot takega, če se storilcu ne more dokazati veleizdajniški namen; ker tvori njegovo zločinstvo sicer veleizdaje; sem spada je npr. primeri v katerih kak pripadnik jugoslovanskega naroda deluje v beli gardi ali modri ali pri domobrancih ali vrši v službi okupatorja brez veleizdajniškega naklepa posle gestapovca ali policijskega vožna ali odreja zapore, internacije ali konfiskacije premoženja v prid okupatorju ali njegovim privrščencem; in sploh vrši v prid okupatorja v škodo naroda posle, ki jih s storilcevo narodnostjo ni mogoče spraviti v sklad.

Špijonaža in izdaja je izvoženje in priobčitev katerikoli iz vojaškega vidika važnih okolnosti okupatorju ali njegovim pomagačem n. pr. priobčitev kraja, kjer se nahaja kaka partizanaka edinosa, priobčitev njene številčno moči itd. ter dejanja, ki omogočajo ali podpirajo kako sovražnikovo vojaško akcijo proti NOV in njenim zaveznikom.

Moralna pomoč okupatorjem in njihovim pomagačem je predvsem kak javni govor ali objava članka ali poziva v tisku; izdajanje letaka; lepaka; okrožnice; priporočanje s pisni itd. v prid okupatorju in njegovim pomagačem; prigovarjanje drugim na sodelovanje z okupatorjem in slično.

Sumljivi narodnega izdajstva; izdaje in moralne pomoči okupatorju so tudi tožski, ki so se sovražniku vdali za oivilne osebe, ki so se zatekle pod sovražnikovo zaščito.

- Seznane političnih nasprotnikov, ki so jih za likvidacije začeli sestavljati že pred ustanovitvijo Vosa, so izpopolnili v Ozni, ki se je na množične poboje ob koncu vojne operativno pripravljala. Kartoteka oseb vpisanih na likvidacijske sezname je do konca vojne stalno rasla. »V začetku leta 1945 je bilo evidentiranih več kot 17.000 oseb.« (Ivan Maček, Spomini, Lj. 1981, str. 230) V »seznamu domačih zločincev«, ki je na Stražnjem vrhu nastal leta 1944, je bilo v abecednem zaporedju po tekočih številkah vpisanih 4.072 oseb (stran 182, 183). Priključeno mu je tudi gornje »Navodilo za prijavo zločincev«, po katerem so politične nasprotnike vpisovali v seznam.

Pričevanje Angele Vode v svoji knjigi »SKRITI SPOMIN.« Vodetovaki je bila študentka za časa življenja Ivana Cankarja, ki ga oboževala ker je znal povedati kleno, odločno in sočno. Z njim jo je seznanil njen brat, kar je bilo za mlado študentko enkratno doživetje, poslušajmo jo:

»Sedeli smo na Rožniku pod lipo, kjer je zdaj njegov spomenik. Bila sem presrečna. Govoril je malo, njegove besede so bile jedke in ostre. Povedala sem mu, da sem prebrala vse, kar je do sedaj napisal, in on se je prijazno, a zamišljeno nasmehnil.

Kot glasnik lepše bodočnosti našega naroda in trpečega človeka je bil Cankar usmerjevalec mojih pogledov na človeško družbo. Kot on

sam, sem trdno verjela, da bo napočila zarja tistega dne, ko naša krizantema ne bo več krizantema siromakova, temveč bogastvo bogatega – že slišim dleto, ki kleše granitni temelj novi zgradbi.«

Znašla sem se med socialisti. Izkazalo se je, da stranka nujno potrebuje tajnika, ki bo delal in ne samo govoril Tako so mesto ponudili meni in lotila sem se dela z zanimanjem in vnemo. Delala sem od zgodnjega jutra pa pozno v noč za minimalno nagrado, ravno toliko, da je bilo za preživetje. To delo se ne plačuje z denarjem, sem si mislila.

Bilo pa je težko zaradi pasivnosti strankinega vodstva. Delavci so zahtevali govornike, a nihče se ni odzval, razen dr. Lemeža.

Do koroškega vprašanja je imela stranka čisto svoj odnos. Namesto da bi nastopila proti nemškutarskim socialdemokratom, k so izrabili vse šibke točke mlade države, je ostala pasivna, češ saj imajo prav. Ker ni hotela poslati svojih predavateljev na Koroško, sem sama ukrepala. To pa jim ni bilo po volji. Advokat mi je grozil s tožbo. Proti njemu je nastopil dr. Lemež, jaz pa sem odpovedala tajnikovanje. Bila sem zelo razočarana. V zadoščenje mi je bilo, ko sem spoznala, da so tudi nekateri drugi tega mnenja. Tako tudi Prepeluh, ki je stalno poudarjal potrebo srčne kulture v novi družbi. Očital jim je, da so zanesli mnogo agitatorstva med slovenski narod, pa malo srčne kulture.

»Vedno sem imel občutek, da veje iz tega naziranja mrzla zimska burja,« je dejal Prepeluh.

Takrat so bili komunisti v tako imenovanih kapitalističnih državah v znatni meri še idealisti, mnogi med njimi v svoji veri v sovjetski boljševezem neomajni. Za vse Stalinove zločine, za njegov odnos do tako važnih vprašanj, kot so npr. zasedanje tujih ozemelj, razni pokoli in tiranija so imeli samo eno opravičilo: »Stalin že ve kaj dela.« Za te ljudi je bil Stalin nezmotljiv, kljub temu pa so se vedno norčevali iz nezmotljivosti katoliškega poglavarja. Nikakor se nisem mogla pridružiti tem vernikom. V meni se je poglobljajal dvom, ki se ni polegel, vse odkar je Stalin divjal s svojimi čistkami. Stalin se mi je zdel blazen.

Čut za pravičnost in poštenost je bil pregloboko zasidran v meni, da

bi ga mogla podrediti čemurkoli in komurkoli. Takrat sem bila na liniji narodnoobrambnega dela, ki je bila nekaj časa tudi prikrita linija komunistov. in vseh iskreno poštenih ljudi. Šlo je za nič manj kot za obstoj našega naroda. Šlo je za našo zemljo, za našo domovino, ki jo je hotel Hitler poseliti s čistokrvnimi Nemci, nas pa izseliti.

Nerazumljivo pa mi je bilo vedenje nekaterih naših ljudi. Na primer: Zvedela sem, da ima predsednica Zveze akademsko izobraženih žen, koroška Slovenka dr. Angela Piskernik, stanovanje v hotelu Miklič, glavnem stanu ljubljanskih hitlerjancev.

Kakšno pohujšanje je to pomenilo za mlade narodne borce z univerze, ko so jo videvali vsak večer v kavarni Miklič s svojima prijateljema, univerzitetnima profesorjema, dr. Francetom Kidričem in Franom Ramovšem!

Pa slovenski pesnik Oton Župančič - kako se je objemal z nosilcem italijanske kulture Slovencem - Salviniem! Kako nas je bolelo, ko je Nemeč Roesener pošiljal darila Otonu Župančiču, »dem slowenischen Goethe...«

V ta naš obupni boj proti Hilerjevi agresiji je naenkrat udarilo kot strela z jasnega:

Kominternina (Stalin) je prepovedala vsakršen boj proti nemškemu nacizmu *posledica pogodbe med Stalinom in Hitlerjem*.

»Komunist se lahko veže z vsakomer, tudi s sovražnim nasprotnikom, samo da ta zveza zagotavlja korist za komunistično partijo«

Stalin

Ljudje so spoznali, da je komunizem stavba, zgrajena na peščenih tleh, spreminjajočo se taktiko. Našla sta se dva tirana, ki sta imela v svojih dejanjih zelo veliko skupnega. Ali ni bil cilj obeh tiranov spraviti človeštvo pod svojo oblast?

Mnoge je dal Stalin postreliti, posebno emigrante, ki so se pred nacističnim preganjanjem zatekli v varstvo Sovjetske zveze.

Ta pakt ni bil samo nemoralen, to je bil pristen boljševiški cinizem, vreden Stalinovega pobratenja s Hitlerjem.

Po pogodbi je Stalin izročil Hitlerju vse emigrante, ki so se zatekli k

Stalinu. Mnogi so bili takoj postreljeni, drugi pa so prišli v koncentracijska taborišča.

Kaj pa pri nas? Takoj, ko je bil sklenjen pakt Hitler – Stalin, so nas komunisti opozorili, da je vsaka protihitlerjanska propaganda prepovedana. Po navodilih kominterne so celo zagovarjali Nemčijo, češ da se samo brani pred zahodnimi imperialisti.

Stalin je dejal: «Moti se, kdor dvomi v iskrenost in trajnost te zveze!»

»Kako naj verjamem v iskrenost spremembe taktike?« sem vprašala eno vodilnih komunistk.

»Kaj se je treba opravičevati – saj smo mi vsi prenehali s protihitlerjansko propagando,« je dejala.

»V pakt Stalin – Hitler ne verujem in ga z vso dušo obsojam,« sem ji zagotovila.

»Potem si pa pripišite posledice!«

»V čem se je nacizem spremenil, da ga komunisti zagovarjate?«

»Za nas velja samo eno: s Hitlerjem se je povezal Stalin in on že ve, kaj dela«

Pristen komunistični odgovor!

Čez nekaj dni so me povabili na razgovor s Tonetom Tomšičem, članom centralnega komiteja KPS. Tako sem se znašla iz oči v oči s svojim starim znancem.

Takoj me je vprašal, ali vem, da je prepovedana vsaka proti hitlerjanska propaganda.

»Vem, vsekakor pa mislim, da to velja samo za Rusijo, za nas pa to ne more veljati, ker pri nas nacistična nevarnost še traja, ker nacizem svojih načrtov glede našega slovenskega ozemlja še ni opustil.«

»Parola velja za vse države, zlasti za vse člane komunistične partije.«

»Kakšne so torej parole glede nadaljne propagande?«

»Parola proti imperialistični vojski, ki jo netijo zahodni kapitalisti, zlasti Angleži, zato je treba nastopati proti njim.«

»Tega ne razumen. Nam, našemu narodu nikakor niso nevarni Angleži, pač pa Nemci, in to v taki meri kot še nikdar. Danes je težnja Nemcem ustvariti most do Jadrana. Hitler bo med drugim postavil Stalinu tudi to zahtevo.«

Tone Tomšič je mirno dejal: »Možno je, da bo prišlo do tega, da nas bo Stalin žrtvoval, če je to v korist svetovnemu proletariatu.«

»Ne, v to se nikdar ne vdam! Te pravice nima nihče!«

»Potem si pripišite posledice.«

»Kakšne posledice?«

»Izključili vas bomo.«

»Razumem. Brezpogojne discipline jaz res ne zmorem. Če si kdo upa izreči svoje mnenje, začnejo partijci zlivati nanj gnojnico, ga blatiti in klevetati.«

»Tudi na vas bomo zlivali gnojnico in čez vas bomo govorili na sestankih.«

»Lahko, samo govorite to kar je res.«

»Kaj bomo govorili je pa naša stvar.«

Bila sem zelo presenečena. Nisem vedela, da sega njihova nečlovečnost tako daleč.

Ločila sva se mirno, v meni pa je izzvenel poslednji »adijo« – in res se nisva videla nikoli več.

Partija pozna samo en zločin: *odklon od njene linije*,
in samo eno kazen: *smrt*.«

(Arthur Koestler)

Sklenila sem, da bom šla naprej po svoji poti, po poti svoje vesti,

Prav kmalu sem začutila, kako delujejo njihove metode klevetanja. Kjer je le bilo mogoče, so me izrinili. Prepovedali so vse stike z menoj. Poznala sem njihove metode. Z zanimanjem sem se trudila, da bi mogla objektivno presoditi, kako daleč gredo, kadar hočejo človeka uničiti.

Obrekovanje! Videla sem največje poštenjake, kako so mu podlegli. To sem dnevno doživljala. Človeka, ki je prišel v mlin klevet, so postavili pred razsodišče. Naprtili so mu vse mogoče grehe – seveda za njegovim hrbtom. Nihče se ni obotavljal zlititi nanj čim več laži – saj se ni mogel braniti, ker ga ni bilo zraven! Oblatili so njegovo zasebno življenje, njegov značaj; in če niso mogli fizično obračunati z njim, so ga z vsemi sredstvi ubili moralno. To jim je bilo zapovedano! Včeraj si imel prijatelje, jutri nimaš nikogar več.

Še preden so partizani prišli v Ljubljano, so komunisti z »osvobojenega ozemlja« sporočili okupiranemu mestu svoje »blage namene,« kako bodo osrečili narod z nesluteno blaginjo. Ker so poznali malomeščansko mentaliteto Ljubljančanov, so pošiljali mednje letake, ki naj bi razjasnili vse nejasnosti in pregnali vse dvome in strahove.

Ljubljanski meščani so bili trgovci in obrtniki ter srednji uradniki. Razumljivo, da jim je šlo predvsem za vprašanje zasebne lastnine. Plašile so jih razmere v Sovjetski zvezi in bali so se razlastitve.

In res so Ljubljančani spoznali še vse prehitro da so bile obljube komunistov do skrajnosti cinične, zavestne laži.

Že takoj prvi dan so začeli ljudi zapirati. Na vrsto so prišli predvsem tisti, ki so imeli kakšno imovino. V trenutku, ko so lastnika zaprli – še preden je bil sojen – so zasegli trgovino ali tovarno z obrazložitvijo, da je »sodeloval je z okupatorjem.« Vedno pa so se pojavili »podrepniki,« ki so to pritrdili.

Da bi prišli čimprej do premoženja, so prek radia pozivali: »Ovajajte, ovajajte!« Vida Tomšič je javno na Prešernovem trgu vabila ljudi k ovajanju. Posebno se je odlikoval v tem Tone Seliškar. Pohleb po tujem imetju se je razbesnel. Vsakdo je upal, da bo deležen lastnine bližnjega. Ta ovajanja so povzročila morje gorja. Ovajali so se sosedje med seboj, ovajali so se službeni kolegi. Tako so bili vrženi na cesto stari uradniki, često tik pred pokojnino. Pa tudi trgovce in tovarnarje ki so sodelovali s partizani, jih oskrbovali z denarjem, obleko in hrano, so zaprli, češ da so »ljudske pijavke«, jim izropali premoženje in zasegli vile.

Kmalu se je začutilo resnično pomanjkanje, večje kot je bilo med vojno. Res je, da je nam je pomagala Amerika z Unra paketi, toda kaj, ko so vse pobrali tisti, ki so imeli vsega dovolj. Ko pa so se sami prenasitili, so začeli pakete ljudem prodajati, a prej so iz njih pobrali vse, kar je bilo kaj vredno. Toda kljub ameriški pomoči so na sestankih tolkli po Ameriki in Zahodu ter hvalili Rusijo, ki nas je rešila okupatorja.

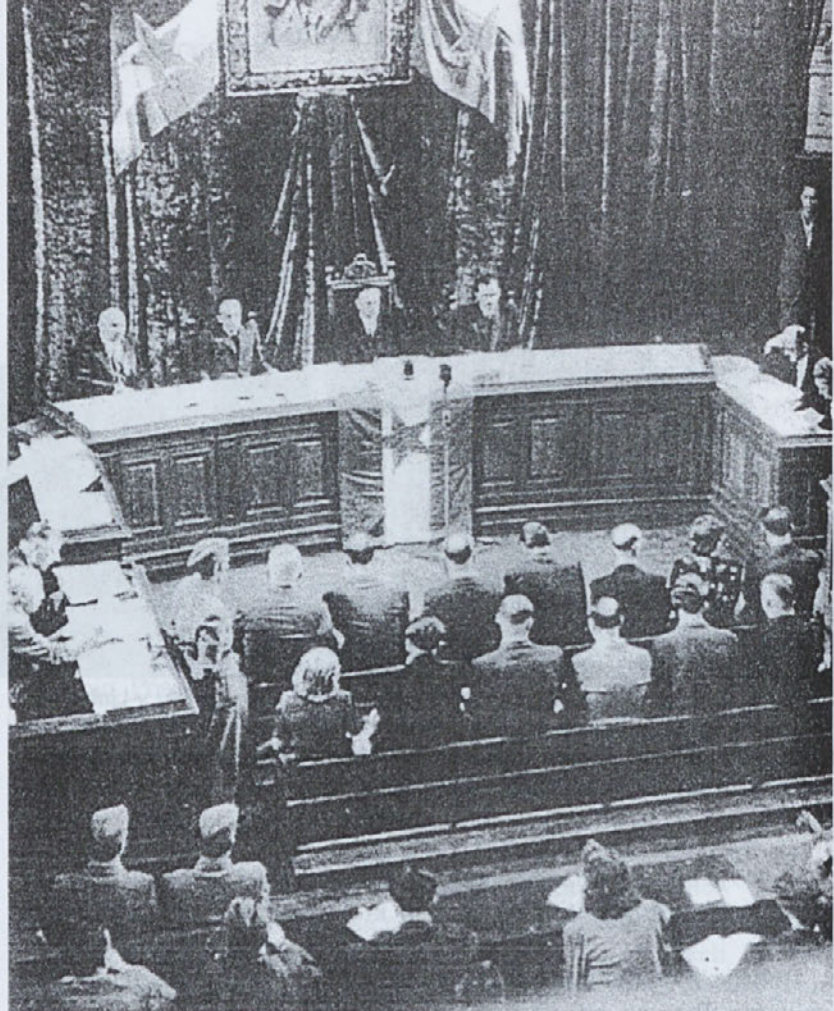
Treba je bilo prepričati Sovjete, da je novi režim sto odstotno boljševiško usmerjen, zato je bilo treba začeti s sodnimi procesi.

V posloplju banke Slavije, ki ga je Ozna zasedla takoj po prihodu v Ljubljano, se je takoj po drugi svetovni vojni odločalo o življenju in smrti sto tisočev ljudi. Tukaj so se zbrali podatki iz vseh taborišč po Sloveniji in tukaj so se delali sezname za likvidacije. Prav tako je bilo tukaj v kletih najstrožji udbovski zapor v Sloveniji.

Važno je bilo tudi, da so s temi procesi ustrahovali lastne državljane, da se ne bi drznili kritizirati razmer, ki so postajale iz dneva v dan slabše.

Treba je bilo uničiti zlasti tiste Slovence, ki so bili umsko in moralno kvalitetni. Tako so bili obsojeni na smrt ljudje povsem brez krivde. Obdolžili so jih sodelovanja s SS, kar so vsi ogorčeno protestirali in dokazovali svojo nedolžnost. Toda po preizkušeni sovjetskih metodah mučenja in pranja možganov so jih pripravili do tega, da so na procesu vsi priznali, da so krivi dejanj, (ki jih niso storili), katerih pa jih dolži obtožnica. To je bilo strahotno.

Posnetek z galerije kaže značilno komunistično sodno scenografijo: veliko rdečega žamata, velikanska slika Josipa Broza Tita ter jugoslovanska in slovenska zastava. Fotografija pa razodene še nekaj; čeravno so imeli vstop v dvorano samo izbrani in preverjeni poslušalci, ki so potrebovali vstopnice, je poleg stražarjev tudi prazna vrsta preprečevala vsak stik obtožencev z »običajnimiljudmi«.

Čeprav nisem bila včlanjena v skupini Stare pravde, sem imela z njimi stike in sem se strinjala s kritičnim gledanjem te skupine. Tako sem v tisti noči 24. maja 1947, ko so aretirali celo skupino, prišla na vrsto tudi jaz. Sredi noči je prihrumela četa oznovcev v uniformah in civilu ter preiskovali stanovanje. Potem je vdrl vodja skupine še v kuhinjo, kjer je sestra prejšnji večer nekaj pisala na stroj. Oznovec je planil nanj in ga dal odnesti.

Ko sem se oblekla, so me odvedli v enega izmed avtomobilov in me odpeljali v centralni zapor tajne policije na Poljane, ki so mu rekli ljudje »sedež modrosti.« Bili so zares modrijani, saj so znali izsiliti iz ljudi priznanja dejanj, o katerih se jim niti sanjalo ni.

Kot omamljena sem šla skozi nekaj vrat in se znašla v globokem kletnem prostoru, kjer me je surovi paznik pahnil v bunker. Vlažna, pravkar polita tla – in nič drugega. Sedla sem na tla in ko se mi je hotelo zadremati, je posvetila žarka rdeča luč, in na vratih je odmevalo butanje.

Naslednji dan se je začelo zasliševanje. Pripeljali so me pred nekega pobalina – pozneje sem zvedela, da se je pisal Maks Završnik. Takoj se je začel brez vzroka strašno dreti nad menoj

»Zavedajte se, da ste v mojih rokah. In da se bo z vami zgodilo to, kar bom odločil jaz.

Kadar je hotel izsiliti kakšno priznanje, me je poklical trikrat po vrsti v eni noči. Komaj sem legla, že so se odprla vrata: »Na zaslišanje!« Ko sem prišla tretjič, me je objel val električnih luči. Nikogar nisem videla, zdelo se mi je, da sem oslepela. Nenadoma sem zaslišala surov glas, a nisem vedela, odkod prihaja.

Kako sem prišla v celico, še danes ne vem. Bila sem vsa znojna in tresla sem se po vsem životu.

Potem so me zasliševali kar naprej, podnevi, a še več ponoči. Bile so muke, ki sem jih zares težko prenesla. Še sem se zavedla, da moram čim manj govoriti, pa da ne smem zblazneti. Ne vem, zakaj sem se tega tako bala.

Ne ponoči ne podnevi me niso pustili spati. To je bilo najhuje od vsega. Ponoči mi je gorela nasproti v obraz močna žarnica, ki me je

žgala v oči skozi zaprte veke. Nekoč je prišel veliki mojster policije, Niko Šilih, pa me je vprašal, če kaj želim. In jaz prismođa, ki sem jih vendar poznala, sem prosila če bi mi dali manj svetlo žarnico.

»Bomo uredili,« je rekel – potem pa so žarnico zares menjali – dali so še svetlejšo.

»Ne daj mi, da zblaznim, Gospod!«

Ko so nas razporedili po teži krivde, so nam prebrali obtožnice, same napihnjene laži. Dvorana je ob vsakem obtožencu divje zarjovela. Nisem si mogla misliti, da imajo ljudje tako zverinske glasove. Jaz sem prišla na vrsto zadnji dan:

DVAJSET LET PRISILNEGA DELA!

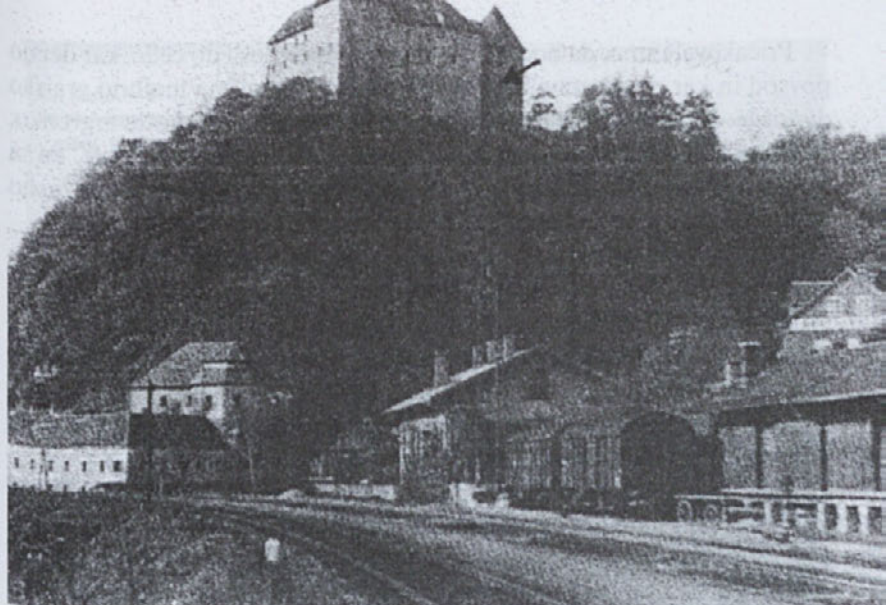
Tako sem se poglobila v vse to, da so mi blodeče misli pomagale premostiti ostro bolečino: dvajset let! Takrat so me oblike prve solze. »S takimi ljudmi bom morala živeti odslej?!« Mislila sem na proces, na zverinsko kričanje žensk, ki so bile včeraj vse drugo, samo komunistke ne. Mislila sem na Stalina, na milijone, ki jih je dal pobiti.

Nekega jutra je prišla paznica bolj zgodaj in rekla, naj se pripravim »z vso spremo« To je bila moja prva pot v zapor zunaj Ljubljane. Šle smo na vlak in v Begunje. Nove sotrpinke so nas iznenadile kar z dobri mi obloženimi kruhki. Ko smo jih prigrizovale so se predstavljale kar s humorjem: Dr Donata Capuder, kriva smrti nekoga, ki še živi čil in zdrav; Mojca Juvanova, ker je žena moža Juvana, ki so ga oni na Teharjah umorili; Marjanca Rantova, prijateljica okupatorskih vojaških dostojanstvenikov; študentka kemije, Mija Velikonja, ker je hči svojega očeta; Roza Matoh, po vsej sili sodelavka dekana Volbanka. Zelo prijetna, pisana skupnost.

Ko sem legla sem se tolažila: »Dobila bom ustrezno delo, pa se bom zamotila.«

Vstajale smo zelo zgodaj, menda še pred peto uro. Potem je prišlo toliko zaželjeno delo, ki pa me je razočaralo: Žaganje drv, trepanje žakljev, prenašanje kibl in podobno.

Nekega jutra mi pravi paznica: »Pospravite vse, kar imate in se pripravite se za odhod!«

Razglednica rajhenburškega gradu (leta 1952 je bil kraj preimenovan v Brestanico). Angela vode si je na severni stolp zapisala in s puščico opremila lokacijo celice, kjer je prebila največ let. (Iz zbirke A. P.)

V vlaku sem prosila paznico, če bom smela dobiti kakega fanta, ko pridemo v Rajhenburg, da mi bo pomagal nošenje prtljage. Zadrta se je: « Ali mislite, da bom šla v zapor zaradi vas?! To je komunizem! »

Ko smo dospeli v Rajhenburg, so nas temeljito preiskali, nam pobrali vse in nas namestili po celicah. naša je bila Številka naše celice, je bila 36. Ob njej so bila stranišča za vse nadstropje. Poleg podgan je bila tu še ta nevšečnost, da so vsako jutro prinašale zapornice vedra z odpadki zlivat v to stranišče. Po predsobi je bila prava poplava nesnage. Pri oknih in vratih je zaudarjal v celico neznošen smrad.

Poleg drugih težav je bilo najhuje prenašati mraz. Na prostem bi užile manj mraza, kot smo ga v tistem strašnem, temnem brlogu. Še sreča, da smo spale po dve in dve na ozkem pogradu in se pokrile z vsem, kar smo prinesle od doma, ker oni nam niso dali drugega kot pest trhle slame.

Pričakovale smo, da bodo kotle z zajtrkom prinesli do celic, kar delajo povsod in kar poenostavi delo. Toda nas so nagnali na majhno grajsko dvorišče. Na kamniti hodnik pred kuhinjo so postavili kotle z grenko, rjavo tekočino ter pločevinaste menažke. Ženske so se prerivale, da bi hrano čimprej dobile, tako da bi tisto zares bedno hrano, pravočasno pojedle, ker je bilo treba že pred šesto uro v delavnico.

Tista kava je bila grenka, zato smo uporabile lasten sladkor, ki smo ga dobile od doma. A nikjer nismo imele prostora, kamor bi položile skodelico, da bi lahko iz svojih culic vzele sladkor in žlico, kajti tudi žlic niso dali oni. Zato smo počenile v sneg, menažke s kavo položile na tla, nadrobile noter nekaj kruha in jedle s tal. Preden smo si poiskale prostor ter vzele iz culic sladkor in kruh, je bila rjava voda že čisto mrzla. Tako zelo smo si želele nekaj toplenga v mrzle želodce.

Bilo je res žalostno videti, kako ljudje, ki bodo ves dan garali za komuniste, nimajo prostora, da bi mogli po človeško pojesti tisto bedno jed! Jedle smo res kakor psi, iz prav take posode in prav tako s tal, često pokritih z blatom, vso zimo s snegom, poleti s prahom in odpadki.

(Angela Vode, Rajhenburg – Brestanica, 1949)

(Se nadaljuje)

Koledar kmeta Alojza Zavašnika v Podutiku, maja 1945 je zabeležil krvave dogodke v Brezarjevem breznu.

Dne 27. maja	partizani pripeljali do brezna domobranske ranjenke. Partizanske puške pele krog brezna dopoldne.
Dne 28. maja	partizani zasuli brezno.
Dne 29. maja	partizani so odšli od brezna ob 10. uri dopoldne, straža naokrog brezna.
Dne 31. maja	Opazili vodo na drgomaj da je bila rdeča.
Dne 1. junija	Pri Vodnik bla kalna voda od brezna.

27

Nedelja
Sv. TrojicaPartizanski puški
pete krogi brezna
dopol.

Junij

N	P	T	S	Č	P	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

28

Ponedeljek
AvgustinKopave prijavili za
breže na pravo du
Partizani kasulim brezno.

29

Torek
Marija Magd.Partizani so odšli od brezna
ob 10. uri dopol, in strara na o-
krog brezna.

30

Sreda
BernardinVrednik vrnili v isti meseci so
na prevoz drva premetavali 30. metra
106 l.

31

Četrtek
Sv. Rož. TeloOpazili vodo na drugom
daje bla pušica 2. klav. 11. klav.
votku po vogni 4. letu.

1

Petek
SrečkoJunij
Pri vodnik bla kalna voda
od brezna.

2

Sobota
MarcelKorova okonati drugič in
jo plele.

Teharski otroci (nadaljevanje)

Šli smo mimo kuhinje, od koder je omamno dišalo po sladki kaši, lahko smo kar pozabili nanjo.

Potegnil sem Stanka v vogal hodnika.

»Stanko, najine priprave za beg morava pospešiti, preden naju doleti usoda tega Celjana,« mu zašepetam na uho.

»Soglašam«, odgovori Stanko. »Če bomo jutri dobili kruh, ga bova oba shranila. »Si za to?«

»Jasno«. Že sama misel, da bi mi pas udarjal po moji zadnjici, mi je povzročila da sem se tresel po vsem telesu. Čim prej je treba pobegniti iz tega pekla.

Legli smo lačni in duševno strti. Misel na beg je zameglila strah pred novim dnevom. Čim dalje od Črne vdove in čim prej v mamino naročje.

Noči so se umirile. Tam daleč v hribih je bilo slišati posamezne strele.

Stražarji so se ojunačili in zakurili ognje okoli posestva

Nov dan, stara zgodba. Trobenta, mrzlično vstajanje, pospravljanje postelj, hitro v vrsto in zajtrk.

Tinca se mi je potožila in zajokala. Od nenehnega, ogromnega pranja jo boli hrbet, roke so polne ran. Pokazala mi jih je. Koža na drobnih prstkih je bila oguljena in nabrekla. Na sklepkih so bile majhne odprte rane.

»Boli me, ne morem več!« je jokala in gledala vame, kot da pričakuje mojo pomoč.

Za trenutek sem pomislil, da bi ji zaupal Stankovo in mojo skrivnost. Kako bi bilo, če bi jo vzela s seboj? Ne, to bi ne bilo dobro. Stvar bi bila otežkočena. Kdo ve, ali sploh zna plavati?

Tolažil sem jo, kolikor sem mogel. Celu lagal sem. »Baje, da bodo starše izpustili iz Teharjev in da bodo prišli po nas.«

Bila je lepa laž, ki je ni bili mogoče verjeti. Kljub temu mi je bila Tinca hvaležna za tolažbo.

Neverjetno, ni mi bilo do hrane. Šele ko me je mali Tonček vprašujoče

pogledal, češ, »če ne boš jedel, daj meni,« sem dal v usta košček kruha in na dušek spil kavo.

Po zajtrku smo šli vsak po svojem opravku.

Stanko in jaz sva posebno počasi nosila vodo iz Savinje, da bi si lahko ogledala okolico in kraj, kjer bi lahko preplavala reko. Ugotovila sva, da stražarji ne gledajo več tako nezaupljivo na nas. Tudi nobena neposredna nevarnost jim ni pretila od domobrancev ali drugih vojakov. Celo bodečo žico so odstranili, s katero so bili zaradi opreznosti ogradili posestvo.

Stanko je dobil velik kos kruha v kuhinji. Ne vem, kako se je moglo to zgoditi kuharicam. Morda pa so hotele kuharice nama na skrivaj pomagati. Nisva jih mogla vprašati. Prepovedano je bilo pogovarjati se z njimi.

Popoldne nas je čakalo še eno presenečanje. Ni bilo politične ure. Komisarka je odšla v mesto. Razdelili so nam papir in svinčnike, da bi risali in se tako kratkočasili. Zaradi slabih izkušenj sem bil previden in nisem risal.

Iz papirja sem naredil letalo, ki je v veselje otrok letalo po sobi. Tudi ostali so delali avione. Prvič, odkar smo na posestvu, smo se igrali kot brezskrbni otroci in nihče nas ni oviral.

Večerjali smo kašo. Ni bila posebno okusna, toda po lepem popoldnevu nam je teknila. Kot je bilo videti, so tudi partizani izkoristili odsotnost »poveljnika« vzgojnega doma. Nekam so izginili in samo eden je nadzoroval razdeljevanje hrane.

Po večerji nas je starejša štirinajstletna deklica zopet povabila k molitvi.

»Otroci«, nas je nagovorila.

»Zahvalimo se Bogu, da nam je podaril današnji dan in molimo za naše starše. Ne dovolimo, da bi nas prisilili z bičem, pasom, lakoto, ali z drugimi mučenji, da bi zavrgli vero, ki so nam jo dali naši dobri starši. Nikoli ne pozabite, da ste kristjani! Molimo tudi za odpuščanje grehov naših mučiteljev; tako nas uči naša vera. In če nekega dne ne bom več med vami, spomnite se me v molitvi! Nato je pokleknila in začela: »Oče nas, ki si v nebesih...!«

Spat smo šli brez ukaza in povelja. Zadrževal sem Stanka, da bi se

dogovorila, kateri dan naj bi pobegnila. Na dvorišču sva ostala med zadnjimi.

Razen naju, je bila na drugem koncu dvorišča deklica, ki je pričela moliti, in dva starejša fanta. O nečem so se tiho, zaupno pogovarjali. Naju to ni zanimalo. Odločila sva, da bova pobegnila čez en teden.

Savinja je postajala že nekoliko toplejša, Da bi vsaj ne deževalo, ker bi potem reka ponovno narasla.

Spokojno smo spali z vero in upanjem, da bodo tudi za nas prišli boljši dnevi, medtem ko so oni trije še ostali na dvorišču.

Da je bila vera v boljše dni zgolj iluzija, smo okusili že zgodaj v naslednjem jutru.

Že pred svitom so nas zbudili s peklenkim truščem, v katerem je bilo razločno slišati vulgarne kletve Črne vdove. Njen glas je prepil kričanje partizanov, ki so nas s silo vlekli za roke in noge iz postelj ter izganjali iz sobe.

»Na dvorišče, na dvorišče!« je bilo slišati iz vseh strani. Mnogi se niti obleči nismo utegnili. Prihajali smo na dvorišče zaspani, napol oblečeni, bosí. Deklice so bile v samih srajčkah. Jaz sem utegnil natakiniti hlače, srajco pa sem držal v roki. Bil pa sem bos.

Postrojili so nas v dve vrsti. Zakaj so nas vrgli iz postelj, smo izvedeli od Črne vdove same.

»Nocoj so trije pobegnili. Kdo je vedel za beg in kam so se skrili?«

Stanko, ki je stal poleg mene v spodnjicah, me je začudeno pogledal. Stopil sem mu na nogo in se obrnil v stran.

»Čakam!« se je pridušala komisarka. »Jaz imam čas! Nihče se ne bo premaknil odtod, dokler ne izvem vsega o tej pobegli trojki!«

Poleg nas so bili na dvorišču vsi partizani, razen stražarjev. Komisarka je živčno hodila ob naših vrstah, udarjala z bičem po škornjih in mrko gledala tudi na partizane.

Niti besede ne več spregovorila. Nekako pol ure smo še tako stali.

Toda, ko je zakikirikal prvi petelin in se ni nič zgodilo, je zaukazala partizanom, naj gredo iskat poblegle.

Po dva, trije so stekli s puškami iz dvorišča in se razkropili na vse strani.

Ostali smo sami s Črno vdovo. Prinesla je ležalni stol in se zvalila vanj. Pričelo nas je zebsti. Na skrivaj smo se drgnili z rokami, da bi se

ogreli. Čas je mineval. Partizanka je sedela v stolu kot egipčanska sfin- ga. Negibno, s praznim pogledom je buljila v nas.

Tako so minevale ure. Pričele so nam pohajati moči. Nekaj deklic in dečkov se je zrušilo na tla. Nekateri so počepnili in si vsaj malo odpoči- li noge in telo. Tudi jaz sem jim sledil. Bilo mi je že vseeno, kaj se bo zgodilo z menoj. Bil sem skoraj že brez moči.

Komisarka nas je s stola opazovala in nam nenadoma dovolila da se vsedemo.

Pol ure smo lahko počivali, potem pa smo morali spet vstati. Sonce je že močno žgalo, da se nam je temnilo pred očmi. Medtem so se pričeli vračati zasledovalci. Črna vdova je motrila vsakega od njih. Nemo so odkimavali in šli v svoje prostore.

V mislih sem podoživljal dogodke, ki bodo podobni današnjim, takrat ko bova pobegnila s Stankom. Žal mi je bilo vseh otrok, ki jih bodo mučil zaradi najju.

Potem je sledil trenutek, na katerega smo mo murali čakati več kot pol dneva. Na vhodnih vratih so se pojavili vsi trije begunci, ki sta jih pred seboj gnala dva partizana. Lica so jim bila objokana.

Črna vdova je skočila s stola, kot bi jo izstrelil. Iz grla se ji je izvil nerazumljivo artikuliran krik zmagoslavja. Stekla je proti otrokom in divje mahala z bičem po zraku. Otroci so dvignili roke v bran, toda partizanka je začela divje udarjati po njih. Po tem prvem navalu je zgrabila deklico, oba dečka pa so odvedli v klet, od koder je bilo slišati krike na pomoč, Partizanka je predala deklico partizanu ki je stal v bližini, sama pa je odpela pas in snela z njega pištolo.

»Petindvajset!« mu je zapovedala.

Partizan je večče vrgel deklico prek kolena, ji dvignil oblecko, tako da se je videl gornji del nog. Komisarka je sama udarjala po tem delu nog, menila je, da jo bo še najbolj bolelo. Deklica se je tresla po vsakem udarcu, vendar je junaško prenašala. Potem je črna vdova obrnila pas, da je udarjala s sponko. Z vso silo je udarila po dekličini koži, da je počila in je brizgnila kri.

Otrok je kriknil od grozne bolečine, a komisarka je udarjala na isto mesto. Pri vsakem udarcu je deklica grozno zakričala od bolečine, se vzpenjala in tresla, da sta jo morala oba partizana držati.

Nihče ni štel udarcev. Derklica je izgubila zavest, Ko so mučitelji to opazili, so jo položili v prah na dvorišču. Nekdo je prinesel umivalnik z vodo in jo polil. Le s težavo so jo zbudili k zavesti in nadaljevali z udarci. Deklica je ponovno padla v nezavest. Spet so jo polivali.

Med tem so se partizani dogovarjali s komisarko. Iz kleti so prignali oba dečka. Z žalostjo in sočutjem smo zrlji na prozor. Bila sta strašno pretepena. Srajčke so jima visele v cunjah, lica so bila zabuhla in presekana z modrikastimi črtami. Eden je imel presekan ustnice, drugi zaprto in zatečeno oko. Potisnili so ju k deklici, ki se je ponovno zavedla. Od nekod so prinesli vrvi. Partizan jo je z bajonetom nasekal na več kosov. S temi kosi so zvezali otrokom roke na hrbtu. Na komisarkino povelje so štirje partizani s puškami odvedli otroke s posestva.

Otroci so se opotekali. Niso jokali, toda ob vsakem koraku so stokali in se opirali drug na drugega. in ječali od groznim bolečin. Partizani so jih brutalno potiskali pred seboj.

V dušo so se nam smilili in gledali smo nanje z globokim sočustvovanjem, toda bili smo nemočni, otroci v sužnosti. Nikoli več jih nismo videli. Le četverica partizanov se je čez čas vrnila brez njih.

Rna vdova se je nam zdela še bolj črna, bila je živa hudoba. Glede trojice, ki so jih zverinsko pobili je skrbno molčala. Samo zagrozila nam je, da se bo tako zgodilo z vsakomer, ki bi samo pomislil na beg.

Zgrozil sem se ob misli, da bi se moglo to zgoditi tudi Stanku in meni, če bi zbežala iz »vzgojnega« doma, in bi naju ujeli.

Moja misel o begu se mi je zdela sedaj neumna in neuresničljiva.

Če tej trojici beg ni uspel, ker so imeli prednost, da komisarke ni bilo doma, in partizani so bili glede nas brezskrbni, kako naj potem nama pred očmi črne hudobe in partizanskih stražarjev beg uspe. Če bi hotela preplavati Savinjo, na to oni samo čakajo.

Utopili bi naju v reki.

Odločil sem se, da bom Stanku predlagal, da bova beg do nadaljnjega odložila.

Po tej krvavi orgiji so nam dovolili, da se oblečemo. Šele pozno popoldne so nam dali hrano. Bila je to prva in zadnja hrana tega dne.

Ob misli na prestano, mi hrana ni teknila, čeprav sem čutil praznoto. Razmišljal sem o ubogi trojici, posebno o deklici:

»In če me nekega dne ne bo več med nami, spomnite se me v molitvi«

Šele sedaj sem dojel smisel njenih besed. Samo en dan je od teh besed, ki jih je govorila pred nami, in že je ni več, sam Bog ve, kje so jo pobili in zagrebli.

Bila je edini bister otrok med nami, ki nam bi mogel pojasniti veliko stvari, kot tudi ona dva fanta, čeprav malo mlajša od nje, tada še vedno veliko zrelejša od nas.

Stanko se je prikradel k meni s porcijo v roki. Tudi on ni mogel jesti. Prevzela sta ga šok in strah. Pomiril sem ga, ko sem mu povedal, da bova do nadaljnjega odložila beg. Sklenila sva, da bova kruh, ki sva ga hranila za ta beg, razdelila in pojedla.

Ostanek dneva smo preživeli v zgradbi, kjer so bili manjši otroci.

Ti razen joka in vpitja na pomoč, niso nič videli. Nekoliko večji so nas spraševali, kaj se je zgodilo, pa smo jim samo odmahovali z roko, saj nismo mogli obujati spomin, na ta grozni, krvavi dan.

Naslednji dan je bila druga polovica julija leta 1945. Na posestvo je prišla neka čudna ženska, v spremstvu partizana.

Do tega dne ni bilo še nikogar, ki bi obiskal naš kraj. Za to so skrbeli stražarji, ki niso pustili nikogar ne noter ne ven.

Ženska je ostala pred glavnim vhodom, kjer je bil stražar, medtem ko je njen spremljevalec s koščkom papirja v roki odšel k Jрни vdovi in ji nekaj pripovedoval. Opazovali smo Črno vdovo in žensko pred vhodom, ki se je čudno vedla, zdelo se je, kot da nekaj poje.

Komisarka je krilila s tistim koščkom papirja, ki ji ga je izročil partizan spremljevalec. Ta ji je nenehno nekaj razlagal

Potem je črna hudoba ukazala nekemu partizanu, naj poišče mojega prijatelja Stanka. Ko so ga našli, so ga odvedli v shrambo in dali so mu njegov plašč. Partizan spremljevalec ženske, ga je prijel za roko in ga peljal k izhodu, kjer je čakala ženska.

Stanko je motril ženo pri vhodu. Opazoval jo je, toda ko se ji je

Približal se je iztrgal iz rok partizanu in presenečeno zaklical:

»Mama, mamica moja!«Odvrget je plašč in se vrgel ženski okoli vratu, jo pričel poljubljeni, objemati, božati, pri tem pa je nenehno med

ihtenjem ponavljal: »Moja mama, mamica moja!« Nihče ju ni motil v njuni sreči.

Toda opazil sem, da nekaj ni v redu. Mama, ki je je Stanko objemal in poljubljal, ni kazala nobenih znakov veselja. Niti ga ni objela, ne poljubila, Še vedno je pela » Na planincih sončece sije,« in ponavljala isto kitico. Stanko sprva ni opazil, kaj se dogaja z mamom.

Ta prizor me je pretresel. Šele sedaj sem bolj natančno pogledal žensko, ki se mi je zdelo, da sem jo videl v Teharjah. Poleg njenega vedenja je bilo nenavadno tudi to, da je sedaj imela popolnoma bele lase. V taborišču je imela lepe kostanjeve.

Končno je tudi Stanko opazil, da z mamom ni nekaj v redu. Odmaknil se je za korak, jo pogledal v oči in vprašal:

»Mamica moja, ali me poznaš? Jaz sem tvoj sin Stanko!«

Žena ni reagirala. Še vedno je pela isto pesmico - o planincih in soncu, se pozibavala.

Stanko se je zbegano obrnil proti nam, S pogledom je iskal odgovor. Partizan je z znano mimiko z rokami povedal, da je ženska nora.

Sedaj je Stanko doumel tragedijo svoje mame. V Teharjah je ob strahu, stradanju in mučenju izgubila razum. Kdo ve, zakaj jo niso ubili. Celo sina so ji vrnili. Ali je možno, da je v času ko sta gospodovala nečlovečnost in nezakovitost prevladalo pravilo civilizacije po katerem se ne sme usmrtiti nekdo, če ni priseben. Ali se je morda nekdo hudičevo poigral in tako podaljšal nezaslišano trpljenje ubogi žrtvi. Ne glede na to, je bila to redka žrtev, ki je preživela taborišče smrti - Teharje.

Stanka je ena nesreča spremljala do druge. Iz neskončne radosti v brezmejno žalost. Pričel je jokati in se odmikati od ljubljene, nesrečne mame.

Izkoristil sem ta trenutek zmede in vprašal žensko, kaj je z mojo mamom, kje so ostali, kje je Tincina mama, kje je Tončkova, Marjancina?

Odgovora ni bilo. Žena me niti ni opazila, niti prepoznala. Bila je v drugem prostoru, v drugem času, v drugi dimenziji, iz katere v ta svet ni vrnitve. Partizan me oprezno odrine, pobere Stankov plašč ter reče fantu in materi:

»Gremo, dokler se komisarka ne premisli!«

Presenetljivo ga je ženska ubogala. Obrnil se je in se napotia po poti, ki pelje proti Celju. Stanko je stekel za njo, toda še vedno je jokal. Prijel jo je za roko in ujel njen korak. Šla sta tako z roko v roki, za njima v kratkem presledku je šel partizan. Vso trojico je spremljala pesmica nesrečne matere: »Na planincih sončece sije.«

Gledal sem za njimi. Torej izgubil sem še enega zaupnega prijatelja, Najprej Janez, sedaj še Stanko. Iz misli me je zdramil kričav komisarkin glas. Razburjala se je, ker sem govoril s Stankovo mamo. Partizanka je hotela vedeti, kaj sem jo vprašal in kaj mi je odgovorila. Ta trenutek mi je bilo vseeno. Nisem se je več bal, niti njenega vojaškega spremstva. Preveč me je pretreslo srečanje s to bolno mamo in izguba prijatelja. Nekako sem se hotel maščevati, pa sem ji odgovoril:

»Vprašal sem jo za moje starše. Rekla je, da so dobro, da me pozdravljajo, in da bodo skoraj prišli pome, kot je ona pršla po svojega sina.«

Ne vem od kod sem vzel vso hrabrost in nesramnost. Celo hudobno partizanko sem presenetil. Zelo dobro je namreč vedela kaj se dogaja v Teharjah in kaj se je zgodilo z mojimi starši. Toda moje laži so jo tako presenetile, da me je pozabila ošvrkniti z bičem, ki ga je držala v roki.

Biču sem se izognil nisem se pa mogel drugi kazni. Pristal sem v žitnem silosu, da se malo ohladim, kot mi je cinično sporočila komisarka. Tako sem lahko spoznal še eno metodo komunistične prevzgoje, ki smo jo bili deležni.

(Se nadaljuje)

Ljubomir Jakšić

Papež ni krstil najvišjega izraelskega rabina

Rabin Meir Lau, pripoveduje čudoviti življenjsko zgodbo o mladem poljskem duhovniku.

Dolgoletni najvišji izraelski rabin Meir Lau je novinarjem razkril resnično zgodbo o mladem poljskem duhovniku.

Na poljskem sta vse do nemškega vdora srečno živela zakonca, ki pa so ju nacisti takoj prve dni poslali v zloglasni Auschwitz, polski Oswiecim, od koder se nista vrnila.

Ker sta slutila, kaj ju čaka, sta prijazni poljski družini Jakowicz izročila svojega malega sina. Poljski dobrotniki so vso vojno skrbeli zanj. Otroka so vzljubili, ko so izvedeli, da je ostal sirota, so ga želeli posvojiti in prekrstiti v katoliško vero je povedal rabin Meir Lau.

Ko pa je gospa Jakowicz z osemletnim dečkom, ki ga je držala za roko, razkrila župniku svojo željo, je župnik skrbno preveril trokov rod in izvedel, da je mali Miler, kot so ga takrat imenovali, otrok judovskih staršev. Gospod župnik je vprašal, ali ve, kaj so si želeli otrokovi starši, če se ne bi vrnili iz taborišča. Kot vernica ni mogla drugače, kot govoriti resnico. »Starši so me prosili, naj otroku poven, da je judovskega rodu in želeli, da bi se nekega dne lahko vrnil v staro domovino.

Mladi župnik jim je odgovoril: »Nočem in ne morem prekrstiti otroka, pred Bogom in pred ljudmi bi bil to greh.

Najvišji izraelski rabin je pretresljivo zgodbo končal z besedami, ki niti izkušenih novinarjev niso pustile neprizadete.

»Mladi župnik je bil Karol Wojtyła, sirota pa sem bil jaz.

Karol Wojtyła je postal starešina katoliške cerkve, papež Janez II., mali Miler pa je izpolnil željo staršev, odšel v staro domovino in bil izvoljen za najvišjega rabina judovske države – »judovski papež.«

Rabin Meir Lau (drugi z leve) na praškem demokratičnem Forumu 2000, srečanju političnih, verskih in znanstvenih avtoritet mirovniškega prepričanja z vsega sveta.

Ivan Pregelj

Domovini

Vse pesmi moje tebe pojo,
vse misli moje k tebi gredo,
vse solze moje tebi teko,
o, domovina.

Tvoje ljubim stoletno gorje,
tvoje nebo, tvoje morje,
tvoje zemlje tesne meje
o, domovina!

Bodi velika – kot sončni popoldan,
bodi silna - kot v puščavi orkan,
bodi moj grob – moj grob hladan
o, domovina!

17. MAJ 1942 – 17. MAJ 2005

63. OBLETNICA NACIONALNE ILEGALE

SLAVA MRTVIM PRVOBORCEM!

Po Tinetu Ažbetu in A. Ažbetu

ŽRTVAM V SPOMIN

Naj bodo naslednje besede posvečene našim pokojnim fantom, ki so svoja življenja izgubili s prevaro in na tako krut način.

Maj je bil, ko so se poslavljali od doma. Pomlad se je vsa razcvetela,

Lahko bi ostali in bili borbo na življenje in smrt. Toda dovolj je bilo trpljenja in krvi v dolgih štirih letih, sedaj se bo mirno, mednarodno uredilo.

Težka in naporna je bila pot na našo Koroško, vendar naj bo še

zadnja žrtev. Zavezniška vojska, v katero so upali vso vojno, jih je kruto prevarala. Povabili so jih na tovornjake, da jih prepeljejo v Italijo, pa je bila »Italija« v Pliberku in Podrožci.

Teharje, Kranj Škofja Loka, Šentvid, Hrastnik, Kočevski Rog...

Ali je mogoče te angleške vojaške poveljnike kdaj zapekla vest ob misli, da so poslali v mučeništvo in smrt del nekega naroda v cvetu mladosti, v najlepših letih polnih moči in življenja, z ideali, ki so jih hoteli uresničiti v svobodni Sloveniji.

Niso mogli verjeti, da bi civilizirana angleška vojska stopila na stran terorja in zločina po strogem vzorcu zločinca Stalina.

Naši ljudje niso marali okupatorja. Gotovo bi se bila velika večina naših mož in fantov odločila za partizane, če bi bil to resničen boj proti okupatorju in ne boj za oblast in revolucijo.

Veliko fantov se je raje odločila, čeprav s težkim srcem, za odhod v nemško vojsko, ker niso hoteli mazati rok z ubijanjem in mučenjem poštenih Slovencev.

Ko je neki fant odhajal v nemško vojsko, je obljubil mami: »Jaz ne bom nikogar ubil. Streljal je v zrak, zaradi mene ne bo nihče izgubil življenja. Fant je ostal na ruskih poljanah, ni se vrnil.

Torej niso odhajali, da bi pomagali nacistom. Odhajali so zaradi stiske, v katero so bili pahnjeni.

Mnogi so bili umorjeni doma, nekateri celo med družinsko molitvijo rožnega venca, drugi odgnani kot klavna živina v temne gozdove na mučenje in smrt, nekaj jih je našlo smrt v daljni tuji zemlji. Največ pa je bilo strašno žrtvovanih širom naše domovine po breznicah, jamah, fobjah, in moriščih.

Verujemo in upamo, da njihova mučeniška smrt, ki je prepojila našo lepo slovensko zemljo ni bila prelita zamanj. Bog daj, da bi bila njihova nedolžna kri blagoslov in sprava naši domovini.

Izseljensko društvo SLOVENIJA V SVETU

OKVIRNI PROGRAM »PO POTEH MUČENCEV 2005« OB 60-LETNICI POVOJNEGA IZSELJENSTVA

14. JUNIJA 2005 - torek
Ob 18. uri v frančiškanskem atriju na Prešernovem trgu odprtje razstave fotografij in tiska v slovenskih begunskih taboriščih 1945-1949. Razstava bo odprta do 8. julija.
29. JUNIJA 2005 - sreda
PO POTEH MUČENCEV
Ob 9. uri obisk Brezarjevega brezna. Ob 10. uri odhod na Koroško - Vetrinje. Priložnostne recitacije članov Slovenskega gledališča Buenos Aires. - Ob 17. odkritje plošče pesniku in pisatelju Mirku Kunčiču v Lescah. Mašuje g. nadškof Alojzij Uran.
30. JUNIJA 2005 - četrtek
PO POTEH MUČENCEV
Obisk brezna v Lajšah pri Cerknem in v Crngrobu.
01. JULIJA 2005 - petek
PO POTEH MUČENCEV
Obisk Starega Hrastnika in Hude jame pri Laškem (Barbarin rov). Proslava v spominskem parku v Teharjah. Recitirajo člani Slovenskega gledališča Buenos Aires. Po Slomškovich poteh.
02. JULIJA 2005 - sobota
Dopoldne - XII. Tabor Slovencev po svetu.
Simpozij o povojnem begunstvu in doprinosu slovenskih beguncev pri utrjevanju narodne zavesti v zamejstvu in v tujini. Pozdrav gostov iz tujine. Kratak kulturni program v izvedbi zbora Korotan iz Clevelanda. Tabor in kosilo v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu.
- Dopoldne - PO POTEH MUČENCEV**
Romanje v Kočevski rog. Ob 14.30 odhod iz Zavoda sv. Stanislava. Ob 17. uri somaševanje domačih in izseljenskih duhovnikov. Pri sv. maši poje zbor Korotan iz Clevelanda. Recitacije v izvedbi članov SGBA. Vrnitev mimo Kočevske Reke, Gotenice, Grčaric (brezno pri Konfinu), Jelendola in Hrovače.
03. JULIJA 2005 - nedelja
OSREDNJA SLOVESNOST
Ob 16. uri v stolnici sv. Nikolaja somaševanje z ljubljanskim nadškofom in slovenskim metropolitom Alojzijem Uranom ob petju zbora Korotan iz Clevelanda. Ob 18. uri zaključna akademija v Cankarjevem domu (Linhartova dvorana). Nagovor predsednika slovenske vlade g. Janeza Janše, slavnostni govornik g. Božidar Fink. Program slovesnosti bodo izvajali člani SGBA, Bernarda in Marko Fink, zbor Korotan iz Clevelanda in člani orkestra Slovenske filharmonije.
- Avtobus (29. in 30. junija ter 1. in 2. julija): SIT 1.500 na dan.
Lunch-paket (29. in 30. junija ter 1. julija): SIT 1.500 na dan.
Kosilo: (2. julija): SIT 1.500.

Prijave: do 15. junija 2005 (SVS: Tel.: +386 1 512 89 20; e-naslov: drustvo.svs@guest.arnes.si)

Štula 23, 1210 Ljubljana - Šentvid, Slovenija

Tel.: +386 1 512 89 20; faks: +386 1 512 89 25; mobilni te.: (041) 605 630

e-naslov: drustvo.svs@guest.arnes.si

<http://www.drustvo-svs.si>

NEPREMAGLJIVA MOČ RESNICE

Odkar je potekal v Rimu simpozij o škofu Vovku, na katerem so sodelovali strokovnjaki iz različnih področij in osvetlili škofovo delovanje iz različnih zornih kotov v najtežjih časih komunistične diktature, se je zgodil bistven premik v zavesti in znanju slovenskega človeka – predvsem pri mlajši generaciji. Simpozij o škofu Vovku je odgrnil zastor zamolčanega dela slovenske zgodovine, kar je življenskega pomena za duhovno rast, skladen razvoj in srčno kulturo našega naroda.

Človeku zastane dih, ko iz teh predavanj izve, kako sovražen odnos je komunistična oblast imela do cerkve – še zlasti do duhovnikov in škofov in kakšne srhlive naklepe so oblastni trinogi izvajali za izkoreninjenje krščanstva; kako so ljudstvo hujskali zoper duhovnike in škofe – le te pa mučili po zaporih in delovnih taboriščih.

Škofa Vovka so mogočni in surovi partijski veljaki pogosto mučili s nočnimi zaslišanji, ga šikanirali in maltretirali, ga silili, da naj obsodi škofa Rožmana in vohuni za cerkvi zvestim duhovnikom.

Vrhunec barbarstva in sadizma pa so hudičevi sedelavci dosegli, ko so škofa Vovka na železniški postaji v Novem mestu polili z bencinom in zažgali.

Prizor je skoraj nemogoče opisati z besedami, saj je bila drhal, ki je škofa mučila bolj podobna divjim hijenam kot pa ljudem. Prizor je bil podoben tistemu na veliki petek pri obsodbi Jezusa na Pilatovem dvorišču.

Vest o brutalnem zločinu komunistov je bliskovito obšla Evropo in ves svet.

Kako prav je imel škof Rožman, ki je svaril: »Komunizem je nesreča za slovenski narod.«

Komunisti so najstrožje nadzorovali šolski sistem preko katerega so hoteli ateizirati našo mladino. Hoteli so doseči, da mladi rod odrašča v popolni odsotnosti verskega znanja, moralnih, duhovnih in kulturnih

vrednot, obenem pa sovraštva do vsega kar spominja na Boga. Komunistični sistem je hotel človeka razčlovečiti, rasosebiti, mu vzeti tudi notranjo svobodo, ga tako duhovno pohabiti, da bi bil komunistični ideji vedno in brezpogojno vdan in zvest.

Hvala Bogu, da je tudi pri nas rdeči zmaj izgubil moč in oblast, da se bo v šole vrnila poštena moralna in verska vzgoja.

Mučenec škof Vovk in desetisoči slovenskih mučencev naj izprosijo za naš narod lepše dni v medsebojnem spoštovanju in sožitju.

Ivo Jevnikar

NAŠ ARGUMENT JE RESNICA

Če so bile za dogodke na slovenskem etničnem ozemlju soodgovorne slovenske in jugoslovanske oblasti, na dogodke v pretežno hrvaški Istri Slovenci niso vplivali. Tudi, ko bi sprejeli tezo o odgovornosti slovenskega narod, ni mogoče obravnavati le fojb ineksodusa, zamolčevati pa celoten zgodovinski okvit, tako da eni izpadejo le krvniki, drugi pa žrtve. Na mizo je treba postaviti še nasilje proti Slovincem od leta 1918 dalje, ko še ni bili fašistične držasve, dalje genocidno politiko na Primorskem, napad na Jugoslavijo in okupacijo (brez katere tudi usodnega slovenskega bratomornega boja ne bi bilo!)

Najmočnejši argument, ki ga imamo - resnica, ki moto številne slovenske in italijanske levičarje, pa je v tem, da so bili poboji v prvi vrsti posledica revolucionarnega nasilja. V fojbe okoli Trsta in Gorice, so tako Slovenci kot Italijani metali Italijane kot Slovence ter domnevne možne nasprotnike nove oblasti, v kateri sta bila komunistični režim in država eno in isto.

Če bi se hoteli naši ljudje spontano maščevati za gorje, bi to storili septembra 1943, takoj po koncu italijanske okupacije, pa so jih partizani sočutno preoblačili in jim pomagali domov peš in z tovarnjaki.

Ali so bili tudi Brezarjevo brezno, Teharje, Kočevski rog in stotine grobišč etnično čiščenje -?

Knjiga Karola Wojtyle

DOVOLJENI ABORTUS JE KOT HOLOKAVST

Izpod peresa Karla Wojtyle se je pojavila že peta knjiga, »Spomin in identiteta.«

Je pa knjiga razburila judovsko javnost, »da kako more nekdo tako slabo razumeti, zgodovino 20. Stoletja, da lahko karkoli drugega primerja s *shoo*, z načrtnim iztrebljanjem Judov,« je vzrožil voditelj nemške judovske skupnosti Paul Spiegel. Njegov protest je bil namenjen koeln-skemu kardinalu Joachinu Meiserju, ki je - po papeževih trditvah primerjal holokavst z milijoni pomorjenih otrok vsak dan, še predno so rojeni.

Kako si upa kdo primerjati genocid v tovarnah smrti s tem kar imajo ženske pravico početi s svojim telesom. Ogorčeno sprašuje Spiegel.

Naš odgovor: Spočeti človek v ženskem telesu ni žensko telo. Sta dva telesa, materino in otrokovo. Če mati dovoli otroka umoriti, umori otrokovo telo, ne počne to s svojim telesom temveč umori drugo telo - otroka, ki je zločin.

SLOVENSKI NAGELJ

Ob rojevanju slovenske svobode je leta 1989 nastala ta pesem. Besedilo je napisal rev. CIRIL TURK, ki živi na Koroškem. Na objavo za uglasbitve se je odzvalo 20 komponistov z vsega sveta

Predloge so razdelili v tri skupine: skladbe za zborovsko petje (pet predlogov), za solo petje (trije predlogi) in za priložnostno petje (dvanajst predlogov). Najboljša, izbrana melodija je bila iz tretje skupine. Nagrado je dobil 20-letni FRANCI ARH iz Stuttgarta. Nagrajeni sta bili tudi najboljši uglasbitvi iz drugi dveh skupin. STANKO JERICIJO iz Gorice in JANKO KASTELIC iz Toronta.

Nagelj slovenski po svetu cveti,
lepše cvetljice na tujem pač ni.
Vihar domovine ga v svet je pognal,
a on koreninam zvest je ostal.
Za dom cveti, za dom dehti,
Po soncu streми, svobode želi:

Združil daljave in ceste sveta,
kjer se pretaka kri naš/ga srca.
Orkan pod Triglavom umiril se bo,
spet vrne se nagelj v svojo zemljo.
Za dom cveti, za dom dehti...

Cvet mu uvene, vihar še divja,
zemlja mu priča bo živ/ga srca.
Pomlad ga priklicala spet bo nazaj,
v cvetoče dehtenje, živ spet bo maj
Za dom cveti, za dom dehti...

PARTIZANSKO KOMUNISTIČNE LAŽI, GOLJUFIJE IN CINIČNA SPRENEVEDANJA

Njihov pozdrav: Smrt fašizmu, svoboda narodu!

Niso želeli smrt italijanskim fašistom, te so lepo spremili domov po sept. 43., temveč «fašisti» so bili zanje Slovenci, ki se niso strinjali s komunistično ideologijo. Svoboda narodu pa je bila svoboda partiji, partija je bila zanje narod.

»Ljudski sovražniki« niso bili sovražniki ljudstva, temveč nasprotniki partije.

»Ljudska imovina« prav tako ni bila imovina ljudstva, temveč je to zasegla partija.

»Ljudska oblast« je bilo komunistično sodišče, z najetimi kričaci in krivimi pričami.

»Ljudska volja« je bila volja partije.

»družbeno koristno delo« je bilo prisilno delo.

»Komunizem je zveličavna ideologija in Sovjetska zveza je paradiz za delavca in kmeta«

Bila je kruta, krvava tiranija, za komunistične veljake izobilje in pohotnost.

»Stalin je bil polbog, oče zatiranih, rešitelj in graditelj lepše usode človeštva.«

Bil je najhujši tiran na zemlji, ki je usužnjil pol Evrope. Pobil 40.000.000 ljudi, in mučil žrtve v taboriščih po Sibiriji, ki so bila hujša od Hitlerjevih.

»Stalin je vodil ljudi po poti svobode, bratstva in edinosti«

Stalin jih je vodil v komunistično sužnost sovraštvo, maščevanje, in izdajstva.

Delil je kot kmet živino: Plemensko, za delo in zakol.

»Boriti se pod Stalinovim vodstvom, to pomeni, da si del nečesa, kar ne bo nikoli umrlo. V ljubezni do Stalina postajajo mali ljudje veliki, večni, del nesmrtnega Stalina. Naša ljubezen do Sovjetske zveze je neugasljiva, je nesmrtna – ker je navdahnjena z duhom velikega Stalina.«

Milovan Djilas, Članki 1941-46.

To so bile do skrajnosti napihnjene fraze, ki so se razpočile, kakor milni mehurčki.

Evangelij vseh sovjetskih in satelitskih državljanov pa je bila

»Zgodovina vsezvezne komunistične partije boljševikov.«

Sestavila jo je posebna komisija CK-VKP redirigiral jo je Stalin.

Ta knjiga je veriga potvorb resnic, pa tudi veriga enostavnih laži,

posebno od oktobrske revolucije dalje. Vsi so bili sami izdajalci – a rešil je situacijo Stalin.

Vse izražanje je tako nezdgovinsko, tako prostaško, da je prava sramota. Toda vsak komunist je moral prisegati nanjo.

Kakšne posledice je zapustil ta Stalinov »evangelij« smo videli pri naših komunistih, v prostaštvu, surovosti cinizmu in lažeh.

Bolj kot smo bili gospodarsko na psu, bolj so kričali, kako čudovite dosežke smo zabeležili.

Posebno v zaporu je bilo to prevarantsko pravilo.

S sadističnim veseljem so uživali nad našim razočaranjem.

Posluževali so se lažnih obljub priganjaštva pri delu. Bili so mnogo bolj rafinirani v svojih metodah kot nacisti.

V Rajhenburgu v zaporih se dejali ženskam:

»Ženske, pri vaših prošnjah za pomilostitev bomo upoštevali dosežke pri delu, zato pa hitite in pridno delajte.«

Ženske so šle rade na te limanice. Garale so tako noč in dan, a niti ena se ni rešila z delom. Nasprotno, bolj kot je garala, bolj so jo potrebovali v zaporu.

Ni šlo za kaznovanje nas, šlo je za uničenje, ker smo bili »izmečki ljudstva,« kot je dejal Stalin

Bivši zapornik

MED NAMI

DUŠAN MARŠIČ – 80 letnik

V domobranske vrste je v leta vstopil leta 1943, ko je OF likvidirala

Preko 1200 Slovencev, ki se niso strinjali z nasiljem in morijami komunistične partije.

Najprej je služil na ljubljanskem gradu, nato pa je bil poslan v Borovnico na oklopni vlak od Rakeka do Ljubljana. Na oklopnem vlaku je bil pet mesecev, nakar je bil premeščen v Ljubljano za voznika vojaške ambulante, nato pa je bil premeščen na tehnični oddelek od tam pa v »hišno oskrbništvu na Škofljici, kjer je ostal do marca 1945. Ko je bila

premeščena posadka v Ljubljano, se je naš Dušan vrnil na tehnični odsek.

Ker je bi Dušan dober voznik, mu je dr. Peter Remec mu je izročil

očetov motor, ki ga je hranil doma.

Stotnik Škof ga je imenoval kurirja njegove čete in ga že poslal v Kranj, da poizve kako je stanje. Naslednji dan je poročal stotniku Škofu, da je videl mnogo kmečkih voz na poti proti Ljubelju.

Šli smo tudi mi in ko pridemo do Drave je bil most zaprt po partizanih. Ko je prišel Rupnikov bataljon je udaril na partizane in po kratki vendar siloviti borbi je bila pot prosta. Veliko partizanov je v strahu poskakalo v Dravo, da so si rešili življenje,

ali pa ga izgubili v valovih velike reke.

Pred mostom je Dušan uzrl nemški tovornjak, z izklopljenimi svečami. Hitro je uredil, izročil motor horjulski četi in odpeljal z tovornjakom čez most v Vetrinje. Tam je spet zamenjal za lep nemški motor in ostal na štabu za kurirja.

Pozneje so šli iz Vetrinja v Spittal, od tam pa v Monigo, Servigliano, Senngalijo, Bagnoli, Pagani in končno v Nemčijo v Ostladlager, od koder je emigriral novembra 1949 v Ameriko.

Ko se je ustanovila organizacija Tabor Cleveland je bil Duša eden prvih, ki je pristopil. Vedno je bil aktiven in delaven za napredek organizacije.

Po smrti našega dolgoletnega tajnika, pokojnega Stankota Vrhovca, je Dušan prevzel delo tajništva, za ker smo mu globoko hvaležni.

Ob njegovi 80 - letnici mu vsi člani čestitamo in želimo še mnogo lepih let!

Dragi naš Dušan, Bog te ohrani med nami še dolgo, dolgo!

Tvoji člani odbora - Cleveland

Čestitkam se pridružuje tudi Kozorcij Tabora. Dušan, Bog Te živi!

ANTON STRLE – 80 letnik

Anton se je rodil 19 septembra, 1924 v vasi Matanca pri Igu. Ni še dopolnil 17 let, ko je stopil k Vaški straži na Igu, ko pa se je ustanovilo Slovensko domobranstvo se je takoj odzval. Dodeljen je bil v 21. četo, pri Mokarju na Ižanski cesti. Nato pa je bila četa

dodeljena na Ig, kjer so je dobro utrdila. Ko pa se je ustanavljal

Stamenkovičev jurišni bataljon v Višnji gori, je bila četa dodeljena bataljonu.

Po letu dni je bil naš Anton poslan v Ljubljano, za železniški transport. Dne 17. aprila, je šel transport v Italijo, kjer je doživel konec vojne.

Pridružil se je četnikom v Ajdovščini. Iz Gorice so jih Angleži prepeljali v Palmanovo, kjer so oddali orožje. Poslali so jih v vojaško taborišče v Sežani, nato pa v Forli. Ko se je razgledal po okolici, je s štirimi prijatelji skrivaj zapustil vojaško taborišče, ter odšel v civilno, v Trevizo in potem v Monigo. Ko se je za silo uredil so ga poslali v Servegliano in končno v Bagnoli, od koder je emigriral v Argentino.

Tam je bil zaposlen v gradbeništvu štiri leta.

Imel je strica v Severni Ameriki, ki ga je vabil k sebi. Ko je dobil dovoljenje je leta 1952 odšel na sever v Barberton, nato pa v Euklid.

Tu je spoznal deklico Jožico Voje in se leta 1956 poročil. V Srečnem zakonu so se jima rodile štiri deklice.

Zaposlen je bil v Ohio Gear Co. Nato pa v Kowmotors Carterpillar Co.

Usoda je hotela, da je šel s transportom namesto v Avstrijo, v Italijo in se tako rešil partizanske morije.

Več let je bil v Clevelandu v odboru Tabora., za kar so mu soborci hvaležni in mu kličejo: »Tone še na mnoga leta!«

Tvoji soborci in prijatelji društva Tabor – Cleveland.

*

**Ena vrtnica bolj razveseli človeka,
kot venec rož tistemu, ki odhaja.**

*

Skupina preživelih slovenskih domobrancev je pripravila CD zgoščenko, na kateri so originalne pesmi in domobrantska godba iz leta 1944.

Originalni glasovi in godba tistih, ki so zasuti v breznu, so neprecenljiv narodni zaklad! Cena je 2.500 SIT.

Naročite jih lahko na konzorciju Tabora Tel.: 041/769-961.

DAROVALI SO

Tiskovni sklad

Jaka Grum	\$ 30.-
Edward Veider	\$ 10.-
Dr. Milan Pavlovčič	\$ 5.-
N. N. Dobrunje	SIT 2000.-
Ferkulj Mija C.	C \$ 25.-
Klemenčič Stane	C \$ 200.-
Hochesen Marija	C \$ 100.-
Berkopec George v spomin staršev Barbare in Staneta C.	C \$ 100.-
Zidar Franc	C \$ 30.-
Ferkulj Edi	C \$ 10.-
Seljak Tone	C \$ 55.-
Gorjup Tone	C \$ 5.-
Meden Jože	C \$ 5.-
Zakrajšek Martin	C \$ 5.-
Pleško Ciril	C \$ 5.-
Zakrajšek Ivan	C \$ 25.-
Meglič Ignac	C \$ 20.-
Jereb Marija	C \$ 5.-
Koščak Franc	C \$ 15.-
Kastelic Janez	C \$ 5.-

Šuligoj Danica	C \$ 5.-
Franjo Mejač	\$ 50.-
Ing. Miha Mejač	\$ 50.-
Vinko Jakopin	\$ 50.-
Mary Coffelt	\$ 20.-
Mari Kolman	\$ 20.-
Ivan Bambič	\$ 10.-
Emerik Širok	\$ 10.-

Dar društvu

Branko Pogačnik	\$ 10.-
Slavko Stepec	\$ 80.-
Karl Zajec	\$ 30.-
Milan Zajec	\$ 10.-

Rožmanov dom

Klemenčič Stane C.	C \$ 200.-
Hochesen Marija	C \$ 100.-
Gabriella Pfeifer	\$ 50.-

Prisrčna hvala vsem darovalcem. Bog vam povrni v sreči, uspehu in zdravju!

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov.

TABOR je last zveze DSPB - TABOR

Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Tabor izdaja konzorcij.

Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila.

• • •

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

• • •

TABOR es el órgano
de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos.

• • •

NAROČNINA (letna):

Za Slovenijo 5.000 SIT.

Za vse druge države 20 USA dolarjev.

• • •

*Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:*

Ivan Korošec,

Štula 23

1210 Ljubljana Šentvid

Slovenija.

E-mail: ivankorosec@hotmail.com

• • •

Glasilo Tabor ureja uredniški odbor

Tehnični urednik: Andrej Gale

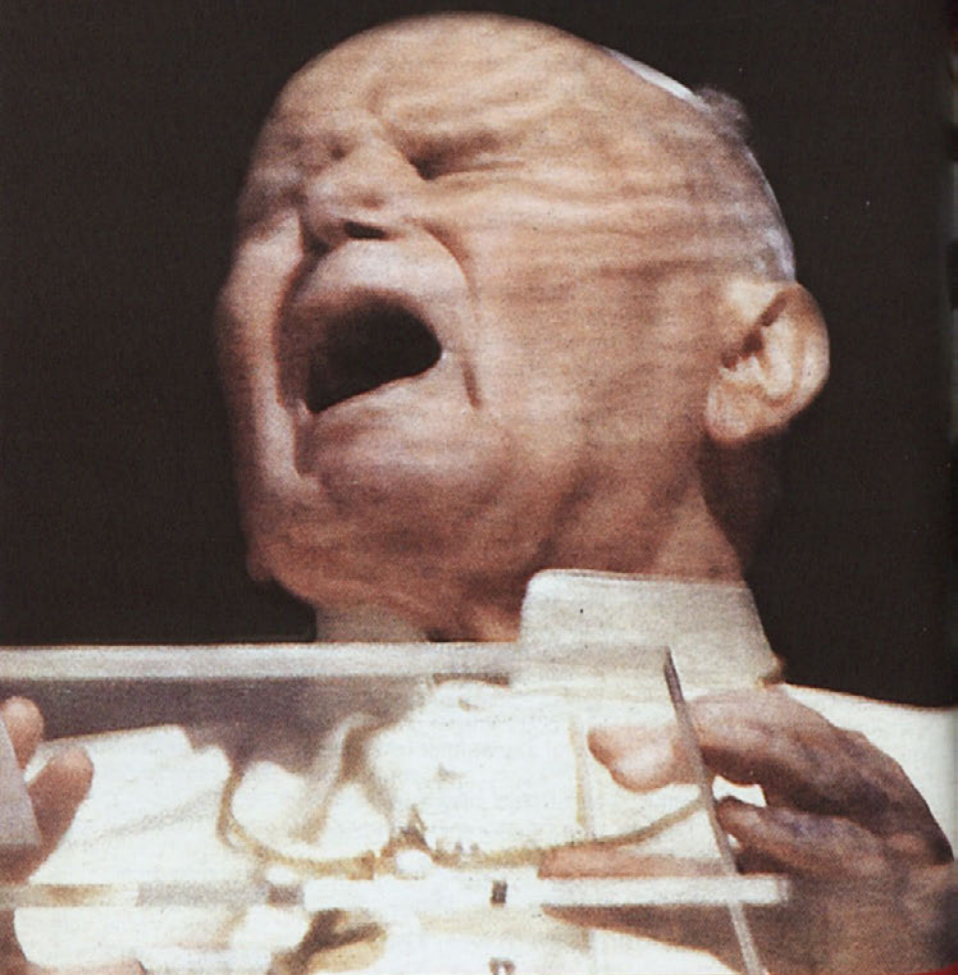
Lektorica: gospa Mira Šekoranja

Tiskovna poročila: dr. Peter Urbanc

Konzorcij: mag. Ivan Korošec

Tiskarna: Rudi Mišmaš, Šmarje Sap

**UMIRAJOČI SVETI OČE
JANEZ PAVEL II.**

AMEN...